naš tednik

Leto XXX — Številka 19 11. maja 1978 Cena 4.— šil. (4 din)

Poštnina plačana v gotovini Celovec P. b. b.

Erscheinungsort Klagenfurt Verlagspostamt 9020 Klagenfurt

NSKS v Ukve

V soboto, 20. maja, se bo mudila delegacija Narodnega sveta koroških Slovencev v Kanalski dolini na prijateljskem obisku tamkajšnjih Slovencev. Med drugim bo delegacija obiskala tudi Ukve, kjer bijeta župnik Mario Garjup ter učitelj Salvatore Venossi vztrajen boj za enakopravnost slovenščine ter sploh za jezikovni pouk otrok v materinščini. Kot smo že večkrat poročali, v šolskem času pouk ni dovoljen; župnik in učitelj posredujeta znanje materinščine otrokom izven šolskih ur. Tem otrokom je NSKS namenil tudi darilo, ki bo ob obisku izročeno: knjige v slovenščini.

Delegacijo Narodnega sveta koroških Slovencev bo spremljala tudi lutkovna skupina Koroške dijaške zveze, ki bo otrokom predvajala komad „Užaljeni medvedek“.

Aldo Moro umorjen

Žena predsednika italijanskih krščanskih demokratov in bivšega italijanskega vladnega šefa Alda Mora je dobila v torek opoldne telefonski klic, v katerem so teroristične „Rdeče brigade“ naznanile, da jo čaka v nekem avtomobilu v ulici Caetani v Rimu novo sporočilo ugrabiteljev. Policija, ki je prisluškovala telefonatu, je bila takoj na mestu. „Sporočilo“ je bilo zavito v odejo: uklenjeno truplo Alda Mora.

Aldo Moro, ki se je sprva branil zavezništva z levico, je nato leta 1963 tvoril prvo vlado s socialisti. Vladni šef je bil do leta 1976, odtlej pa predsednik parlamenta. Pogovore z generalnim sekretarjem KPI Berlinguerjem je vodil vedno on, tako da je bil vedno on tisti, ki je zagotovil dela zmožno vlado.

Komentarji, ali so politični zločinci, ki so ga ugrabili, dosegli svoj cilj, gredo narazen. Nekateri pravijo, da so se vse politične struje strnile bolj ko kdaj poprej, da torej ni uspelo sprovocirati odločujočih političnih faktorjev, da bi spremenili Italijo v policijsko državo in s tem omejili demokratične svoboščine; drugi komentarji pa spet pravijo, da so teroristi le bili uspešni: da so namreč docela osmešili italijanske oblasti, ki so pri iskanju po morilcih tavali iz enega neuspeha v drugega.

UVODNIK

Z odprtimi očmi v svet

Pred 20 leti so nas še učili v gimnaziji, da bo stari keltski jezik v Walesu kmalu za vedno utihnil, da bo umrl, kajti z njim da ni mogoče početi ničesar, ne prinaša materialnih koristi, ljudi zapira v ožino gorovja in sotesk, medtem ko angleška beseda odpira kot čarobni ključ vrata v celi svet.

Tako so nas učili pred 20 leti. Keltski narod v Walesu je doživel svoj preporod, njegov jezik ne umira; učijo se ga mladi ljudje, katerih predniki so ga opustili že pred stoletji. Prebujanje Valežanov je vzdramilo iz centralističnega spanja tudi britansko vlado v Londonu.

Kako, da so začeli spoštovati, kako, da so vzljubili zlasti mladi ljudje jezik, o katerem so Angleži in asimilanti zaničevalno trdili, da je še psovka „grd“ zanj prelepa, da zapira človeku pot v svet? Angleščina, da, to je jezik, zares svetovni, po celem svetu se ga učijo.

Veliki škof Anton Martin Slomšek je imenoval v svoji znani binkoštni pridigi leta 1834 v Blatogradu (Moosburg) za Celovcem materinščino „najdražjo doto, ki smo jo dobili od svojih starih“,

tisti pa, „kdor materin jezik zavrže ter ga pozabi in zapusti, je podoben zmedenemu pijancu, ki zlato v prah tepta in ne ve, kakšno škodo dela“.

Slovenščina je jezik kulture, ki je nastajala v naši domovini skozi 1400 let. Predniki so ga prinesli s seboj iz pradomovine, ga očuvali, bogatili, ga oblikovali v pravljice in pripovedke, ga zlili v pesmi, ki spadajo med najlepše. V tem jeziku so ustoličevali kneze na Gosposvetskem polju, v tem jeziku so spregovorile zadnje besede Selske žrtve, ki smo se jih te dni spomnili.

Koroška je kot domovina dveh narodov tudi dežela dveh kultur. Kulturno bogastvo in pestrost izvirata prav iz te dvojnosti, ki daje naši domovini šele pravi „koroški čar“. V Kanalski dolini, na pragu Koroške, se srečavajo trije veliki evropski svetovi, slovanski, germanski in romanski.

(Nadaljevanje na 4. strani)

Kljub 4 ukinitvam - procesi se nadaljujejo

Takoj po binkoštih se nadaljujejo politični procesi proti koroškim Slovencem: že prvi dan po praznikih, v torek, bo ob 14. uri popoldne v Linzu prizivna obravnava proti Štefanu Petjaku. Vrhovno sodišče je v nenavadni naglici zavrnilo predlog odvetnikov dr. Grilca in dr. Zwittra, naj bi — zaradi možne uporabe materinega jezika — preložili proces nazaj v Celovec. Petjak je v prvi instanci bil obsojen na visoko denarno kazen v višini 16.500 šilingov.

V Salzburgu pa se kar kopičijo procesi: K dosedanjim procesom proti tistim, ki so s parolami opozarjali na neizpolnjen člen 7 državne pogodbe, je prišel še proces proti 19-letnemu nameščencu Lovrencu Kreutzu. Le-tega dolžijo odpora proti državni oblasti ter težko telesno poškodbo. Kot smo že svojčas poročali, je začetek septembra lani žandarmerija v svoji funkciji kot tafelstürmer v Pliberku brez vsakega vzroka ali povoda aretirala Kreutza. Številni Slovenci, ki so opazovali takratno trganje privatnega dvojezičnega napisa, so nato protestirali pred pliberško žandarmerijsko postajo in dosegli, da so Kreutza izpustili. Sedaj pa ima proces.

Prav tako v Salzburgu nameravajo soditi študenta Janka Malleja, ki je postal žrtev policijskega terorja v Škocijanu leta 1976 in je celo ustavno sodišče spoznalo, da je žandarmerija ravnala z njim nečloveško. Kljub temu se mora sedaj zagovarjati pred sodiščem, ker isti žandarji, ki so nečloveško ravnali z njim, slej ko prej trdijo, da jih je Malle poškodoval. Termina za oba procesa v Salzburgu še nista znana.

Pa tudi neko dekle se mora zagovarjati zaradi odpora proti državni oblasti: Marija Traun se mora 31. maja ob 10. uri zagovarjati pred celovškim deželnim sodiščem.

Tudi njej očitavajo nam po svojem neizmernem prijateljstvu do Slovencev znani varuhi javnega reda, da jih je ženska (!) težko poškodovala, poleg tega pa jo dolžijo obrekovanja.

V ponedeljek se je moral zagovarjati pred tiskovnim sodnikom v Celovcu Peter Wieser, ker je neki letak, za katerega je bil odgovoren, o Kleine Zeitung zapisal, da si časopis lasti pravico (srednjeveških) tajnih sodišč („femegerichtliche Anmaßung“). Priča dr. Robert Saxer je skušal sodniku dr. Hautzenbergerju razložiti, kaj pomeni ta pojem, potem pa tudi razložiti nekatere primerke pisanja Kleine Zeitung, predvsem pa njegovo brošuro o primeru Warasch. Vendar je sodnik bil vidno nezainteresiran nad tem, kar je povedal dr. Saxer oz. kar je hotel povedati. Vedno zopet je dejal: „Saj to že vemo“. Vsak opazovalec je potem „tudi že vedel“, da bo Peter Wieser obsojen. Kazen v višini 3000 šil. (ali 15 dni zapora) ter globa 1000 šil. je bila — poleg poravnave stroškov — razmeroma visoka. Odvetnik dr. Franci Zwitter je vložil priziv.

*

Ocena koroških Slovencev, da bodo sedaj naši nasprotniki po ukinitvi procesa proti štirim selskim fantom z vso vnemo želeli nadaljevati z ostalimi političnimi sodnimi procesi proti pripadnikom slovenske narodne skupnosti in jih zaključiti, je bila na žalost pravilna. Dejansko želijo koroški politični dejavniki s silo in trmo zasidrati že preveč dobro znano dvojno mero v politični praksi Koroške. Danes naenkrat nihče ne govori več o tem, da je prav isti zvezni predsednik pred nekaj leti ustavil lepo dolgo vrsto sodnih in upravnih (!) postopkov proti t. i. podiralcem dvojezičnih krajevnih napisov.

Kako globoko je zasidrana taka miselnost na Koroškem, dokazuje tudi nedavno pismo koroške socialistične stranke Narodnemu svetu, v katerem deželni tajnik odklanja razgovor (!) z zastopniki naše organizacije o pisanju socialističnega dnevnika v zadevi ukinitve selskih procesov. In to z utemeljitvijo, da nočejo poseči v svobodno ustvarjanje mnenja urednikov pri njihovem dnevniku. Kdor pozna pisanje KTZ pred letom 1973 in vé, da je prav ta časopis spremenil način pisanja čez noč za 180 stopinj, bo smatral odgovor kot udarec v obraz.

Toda tudi to ni nič čudnega, kajti politika se od tristrankarskega sporazuma naprej niti za milimeter ni spremenila. Tudi v bodoče bomo torej morali iskati nemško govoreče demokrate izven koroških strankarskih struktur, v koroških večinskih strankah vsekakor teh možnosti nimamo. Te so za koroške Slovence slej ko prej zaprte!

F. W.

Zelo uspel otroški dan v Šmihelu

Mnogo obetajoč nastop trinajstih skupin pri kulturnem delu sporeda: 470 nastopajočih, sodelovanje vseh far pri sv. maši, športno tekmovanje v treh panogah in za najboljšega pokal škofa dr. Köstnerja — vse to je bil zelo izčrpen in popoln prikaz dejavnosti farnih otroških skupin, ki so se na vabilo Katoliške mladine zbrale na praznik vnebohoda na „Otroškem dnevu“ v Šmihelu.

Lep sončen dan je pozdravil v Šmihelu razgibano gručo otrok, ki se je usipala iz avtobusov in se zgrinjala okoli šmihelske cerkve. Kaj jih je privedlo sem? Otroški dan je, veliko srečanje otrok iz far dvojezičnega ozemlja.

Prenovljena šmihelska cerkev je bila skoraj premajhna za mlado množico, ki jo je kaplan Valentinič pozdravil pri maši. Iz mnogih grl so doneli starejši napevi pa tudi novejše ritmične melodije, saj jih je župnik Zergoi, ki je petje pri maši vodil, znal navdušiti za to. Kaplan Valentinič pa je znal mašo otroško prikrojiti in se otrokom približati v pogovoru, tako da je naredil malim laže dojemljivo skrivnost vere.

Kako so dišale v opoldanskem odmoru klobase in „špeciji“! Še dobro, da jih je mladina iz Šmihela pripravila zadosti za tako lačne želodce. Vsak s svojo malico so otroci zasedli klopi pred farnim domom, k počitku je vabila tudi ozelenela trata. Nekateri pa so imeli tudi že tremo, kajti kmalu se je imel začeti že popoldanski kulturni spored v farni dvorani.

Kulturni spored, ki bi lahko imenovali revijo zborov in plesnih skupin malih in najmlajših, so otvorili domačini — Šmihelčani z dekanom Sriencem na čelu. Predstavili so se kot zelo spretni „muzikantje“. Zapeli so namreč „Jaz sem muzikant“, sledila je še „Pesem sprave“. Skupino vodita Marica Kušej in Leni Budin. Šentjakobske otroke je spremljal s kitaro kaplan Janez Ttratar, ko so zapeli „Zmagala si, Devica“. Po recitaciji v čast našim materam so se izkazali še kot solisti.

Flori Zergoi je iz Kazaz pripeljal dekliški zbor: „Sonce čez hribček gre“ in „Hrepenenje“ sta bili ubrano predvajani pesmi poleg lepih recitacij. Sledil je nastop selskih otrok pod vodstvom Marije Olip. Zapeli so o ozeleneli in oveneli lipi ter o prelepih planinah, odkoder prihajajo sami. Učiteljica Pepca Weiss že vsa leta uči peti otroke v Št. Lipšu. Za ta nastop so pripravili poleg „Oj le pridi, bratec moj“ še lepo ameriško pesem sprave med narodi „This land is your land“.

„Lepa Anka“ iz Škocijana je vodila kolo, medtem ko so ostali še pevsko predstavili Marka, ki skače po zeleni trati. Pod vodstvom Marije Hartman so zapeli še o petih zamorčkih, ki so se odpravili po svetu. Dobrlo vas je zastopala mlada folklorna skupina, ki jo uči Milica Sturm. V Železni Kapli se uspešno ukvarjata z otroško mladino Tone in Leni Sticker, kar so pokazali na otroškem dnevu z recitacijo in petjem. „Tam ob dolgi, dolgi poti“ so zapeli otroci iz Pli-

(Dalje na 8. strani)

Ignac Domej, p. d. Zgonc, zborniški svetnik v kmetijski zbornici, predsednik združenja staršev na Slovenski gimnaziji, je že nalepil nalepek „Zweisprachig ist besser“ na svoj avtomobil. Današnji številki smo priložili takšen nalepek. Lahko jih naročite še več. Če kdo hoče finančno podpreti akcijo, je prav tako prisrčno vabljen.

KAKO PRIJAVITI OTROKE K DVOJEZIČNEMU POUKU?

Tiste otroke, ki prvič vstopijo v šolo, je možno prijaviti že ob vpisu meseca maja, in sicer pismeno ali ustno pri šolskem vodstvu. Pismena prijava je vsekakor boljša.

Nadaljnja možnost prijave je še prvih 10 šolskih dni po začetku šolskega leta. Enkratna prijava velja za vso osnovnošolsko dobo. Ob vstopu v glavno šolo je potrebna nova prijava, ki velja za vsa štiri leta.

Šalom Izrael — ob tridesetletnici

29. novembra 1947 je sklenila Generalna skupščina OZN delitev nekdanjega britanskega mandata Palestine na dva dela, na judovskega in arabskega. Za sklep je glasovalo 33 držav, 13 proti, 10 se jih je vzdržalo.

14. maja 1948 je proglasil v telavivskem muzeju David ben Gurion neodvisno državo Izrael. Za Jude vzrok za veselje, končno so dobili po dva tisoč letih spet svojo državo, v deželi, ki je bila obljubljena Abrahamu.

Ta uspeh je tudi vsaj delno odtehtal bridko žalost za tistimi, ki so postali žrtve nacizma. Šest milijonov do šest milijonov in pol, tam nekje se vrti resnica, jih je moralo poginiti, ker so se gospodarji nemškega naroda povišali nad vse božje zapovedi in človeške postave in začeli uresničevati, kar so si drugi narodi morda samo želeli; začeli so načrtno uničevati judovski narod s končnim ciljem, da bi vse iztrebili.

Toda v novi državi v obljubljeni deželi se nista cedila ne mleko ne med, bombe so padale in kri je tekla. Arabci so napadli Izrael. Zgodilo se pa je, česar si mnogi niso upali pričakovati, v kar so verovali od vsega začetka samo tisti, ki so se tam bojevali. Mala državica je premagala vse arabske vojske, izraelske čete so tudi zavzele Jeruzalem, ki naj bi bil po prvotnem delitvenem načrtu v celoti arabski. Na otoku Rodu so sklenili junija 1949 premirje, ki so ga prekinili vojni spopadi v letih 1956, 1967 in 1973. Navmes so bila razna krizna obdobja, vedno spet so se vrstili zdaj hujši, zdaj blažji spopadi, ni manjkalo poskusov, da bi nezaželenega izraelskega soseda, ta „sovražni trn v arabskem telesu“, sunili v prepad in tako v propad.

V teh tridesetih letih obstoja — približno polovica človekovega življenja — se je dokazala pred človeško zgodovino upravičenost sionističnega gibanja. Z vseh koncev sveta so se vračali v domovino davnih prednikov, iz najrazličnejših kultur so prihajali, iz raznolikih civilizacij. Begunci iz arabskega sveta, ki so zbežali pred valom preganjanj; nekatere skupnosti so obstajale že od časov babilonskega izgnanstva. Iz Evrope, ki so ji vtisnili s svojo ustavrjalnostjo in svojim umom tudi svoj pečat. Pa z drugih celin. Obogatili so mlado državo. In ta mlada država je oživila stari jezik prednikov, hebrejščino. Po večini so se je morali učiti kot povsem novega jezika. A vsem je bilo skupno versko in kulturno izročilo. Skupna jim je bila neodtujljiva življenjska volja, ki jim je pomagala — in jim pomaga danes — premagati vsa nasprotovanja, preživeti preganjanja. Iz tega skupnega hotenja se je skovala izraelska nacija. Ustvarjali so jo v razmerah, ki so jim kos dejansko samo zanesenjaki, pionirji. Veliko jih je prišlo le s tistim, kar so nosili na sebi. Mnogi brez poklica, treba je bilo začeti znova, od spodaj. Ob tem pa še dnevno prisotna nevarnost in grožnja z arabske strani. In so posušili močvirja, ozelenili puščavo. V znanosti so si priborili vrhunske dosežke. Pa branili dom, če je bilo treba.

Godile so se tudi napake; v vsakem režimu, v vsaki državi se godijo. Samo edine krivde za porazni položaj palestinskih beguncev nihče ne more naložiti Izraelu. Glavno krivdo je iskati pri arabskih vladah, ki so jim bili Palestinci samo granate zo topove. Niso jih hoteli vključiti v novo okolje. Tlačili in zapirali so jih v begunska taborišča. In jim obljubljali skorajšnjo vrnitev. Le Jude bo treba pognati poprej v morje, je donelo — in še doni — iz ust demagogov — zapeljivcev ljudstva — in političnih propagandistov. V revščini in blatu begunskih taborišč se je skuhalo politično razstrelivo, ki se z njim danes oborožuje tudi mednarodni terorizem.

Kot vsi narodi sveta imajo tudi Judi pravico do mirnega, nemotenega razvoja na svoji zemlji. Približno tretjino državnega proračuna morajo Izraelci žrtvovati za vojaščino. Raje bi živeli v miru, da bi se jim končno uresničil tisti najlepši pozdrav na svetu: „šalom“ — mir. Za mir in sožitje pa sta potrebna oba soseda.

Stari politični antisemitizem se je prelival v antisionizem, ki dobiva čedalje močneje obrise rasističnega antisemitizma. Tega se morajo tudi zavedati politični voditelji v Izraelu in vodilni možje judovstva sploh. V enaki meri bi se pa morale tega zavedati vlade in družbe, ki so podtaknile žerjavico tej novi obliki antisemitizma.

En sam Auschwitz bi moral zares zadostovati . . .

Jože Wakounig

Videm: manjšina je resničnost

V Vidmu, v furlanski prestolnici, se je vršila dvodnevna konferenca, ki je bila sklicana na pobudo furlanskih oblasti z namenom osvetliti žgoča narodnostna vprašanja v sami videmski pokrajini.

Namen konference je bil obravnavati probleme vseh treh jezikovnih skupnosti, ki jih je v petkovem uvodnem nagovoru naštel glasnik videmske pokrajinske uprave Vinicio Turello — ladinsko-furlanske, slovenske in nemške; takšen je bil tudi sklep videmske pokrajinske uprave, ko je morala odločati o predlogu, naj bi — deloma kot nadaljevanje podobnegda posveta, ki je bil v Trstu od 10. do 14. julija 1974 — v Vidmu razpravljali o položaju slovenske manjšine v videmski pokrajini.

Dvodnevna razprava v avli zavoda Malignani je posegala predvsem na tri področja, ki pa med seboj niso bila ostro razmejena: na teoretično in juridično področje, na konfrontacijo z zgodovinsko prakso, posebej, še kar zadeva Slovence v videmski pokrajini, ter na stališča političnih strank v manjšinski problematiki.

SOCIALNO EKONOMSKA RAZSEŽNOST MANJŠINSKEGA VPRAŠANJA

V prvi skupini je o pravnem pripoznavanju manjšin v Italiji govoril docent pravne fakultete iz Pise profesor Alessandro Pizzorusso, ki je ugotovil, da vsaj tri manjšine v Italiji (francosko, nemško, slovensko) sicer ščiti — razen ustave — zdaj tudi notranja zakonodaja, da pa še vedno obstaja močan odpor, da bi se ta zakonska zaščita manjšin uveljavila. Ta odpor je moč čutiti tudi pri samem uveljavljanju kriterijev za manjšinsko zaščito, ko se kriteriju, po katerem naj se zaščita nanaša na celotno manjšinsko skupnost, postavlja nasproti kriterij številčne moči manjšine ter odločitve posameznika, ali bo manjšinsko zaščito zahteval ali ne.

Zelo zanimiv je bil tudi petkov referat sociologa Paola Leona, ki je še posebej obravnaval socialnoekonomske vzroke raznarodovanja Slovencev v videmski pokrajini, ki so jim bili skozi dolga desetletja odvzete vse možnosti za gospodarski in družbeni razvoj. Leon je na podlagi te analize položaja slovenske manjšine v Benečiji ugotovil, da je rešitev manjšinskega problema v tem, da manjšina dobi ustrezno samoupravo, in sicer takšno, da bo lahko sama odločala o svojem družbenem in gospodarskem razvoju, ne da bi se morala pri tem podrejati večinskemu narodu. Tudi Sergio Salvi je s svojim prispevkom daleč presegel zgolj jezikovno-kulturno dimenzijo obravnavanja manjšine (le-ta se je ponujala tudi na tej konferenci predvsem skozi izvajanja nekaterih političnih predstavnikov, ki še vedno zagovarjajo tezo, da se manjšinsko vprašanje rešuje le z nekaj jezikovne in kulturne avtonomije): narodnost je Salvi namreč definiral kot človeško skupnost, ki se od ostalih razlikuje po jezikovnih, kulturnih, družbenoekonomskih in zgodovinskih značilnostih, zaradi česar teži k temu, da si samostojno uredi svoj politični, kulturni in upravni prostor.

Kar zadeva drugo področje, konfrontacijo z dejanskim stanjem, je dvodnevna razprava v avli zavoda Malignani veliko okritje beneških in kanalskih Slovencev, ki so se tokrat pojavili kot resničen subjekt lastnih zahtev ter konferenci predložili celo vrsto znanstveno obdelanih analiz, s katerimi so celovito razčlenili socialnoekonomske prvine raznarodovalnih procesov ter s tem podprli „Listino o pravicah“, s katero so Slovenci iz videmske pokrajine terjali enako globalno zaščito kot gre drugim Slovencem v Italiji. V tem so dobili podporo številnih demokratičnih diskutantov, med njimi msgr. Morettija, ki je obsodil šovinistično zatiranje Slovencev pred vojno in po njej ter hkrati izredno polemično napadel tiste, ki še vedno trdijo, da Slovenci iz Benečije v resnici niso del slovenskega naroda. To tezo je izredno prodorno in znanstveno neoporečno pobijal tudi prof. Battista Pellegrini z analizo slovenskih narečij; Pellegrini je tako kot poprej Moretti zahteval, da se vsem Slovencem v Italiji omogoči učenje knjižnega slovenskega jezika. Oprt na takšne argumente je neposredno pred zaključkom konference pokrajinski svetovalec Petricig ponovno zahteval uveljavitev t. i. globalne zaščite za beneške Slovence.

19

Aus dem Wilajet Kärnten

Kärnten ist also vor allem ein Agrarland. Es sind jedoch unfehlbare Anzeichen vorhanden, daß die Agrarpolitik Kärntens nicht sehr glückliche Wege wandelt. Unter einer zufriedenen Agrarbevölkerung ist der Boden für die Sozialdemokratie nicht günstig. Nirgends aber schießt dieselbe relativ so in die Halme, wie gerade in Kärnten. Im Jahre 1907 gelang es der Sozialdemokratie circa 22 % aller abgegebenen Stimmen auf ihre Wahlkandidaten für den Reichsrat zu vereinigen. Im Jahre 1911 sogar 30 %! Diesbezüglich konkurriert Kärnten mit den industriereichsten Gegenden. Ähnliche Resultate haben höchstens Böhmen, Niederösterreich und Schlesien aufzuweisen; dort aber gibt es zahlreiche große und kleine Städte, die ja in Kärnten fast gänzlich fehlen. Bedenkt man, daß von allen slowenischen Stimmen (Steiermark, Kärnten, Krain, Görz, Triest) nur 8,6 % auf die Sozialdemokratie entfielen, so wird das Mißverhältnis in Kärnten noch größer.

Ein anderes, ebenso untrügliches Anzeichen ist der sehr bedenkliche Rückgang der Viehzucht. In Kärnten wurden, wie schon oben bemerkt wurde, im Jahre 1900 gezählt:

Rinder: 256.220, im Jahre 1910: 222.383
Schweine: 170.043, im Jahre 1910: 185.595
Schafe: 118.563, im Jahre 1910: 71.316.

Bei den Rindern beträgt die *Abnahme 13,2 %*, während die Durchschnittsabnahme in ganz Österreich nur 3,7 % ausmacht. Bei den Schweinen beträgt die Zunahme 9,1 %, die Durchschnittszunahme in Österreich aber 37,4 %; bei den Schafen beträgt die Abnahme 39,8 %, in ganz Österreich nur 7,8 %. Es schneidet also bei allen drei Kategorien Kärnten am schlechtesten ab unter allen Kronländern; nur Schlesien hat bei der Schafzucht 40,4 % Abnahme zu verzeichnen, sonst ist Kärnten überall an letzter Stelle. Das konstatierte selbst die landwirtschaftlichen Mitteilungen für Kärnten in ihrer Nummer vom 15. November 1911.

Ein drittes bedenkliches Anzeichen für den Rückgang der Landwirtschaft ist die Auswanderung. Das Amerikafieber hat schon ganze Täler ergriffen. Das Gailtal, das Kanaltal und jetzt auch schon das Rosental ist davon durchseucht.

Es ist allerdings wahr, daß die Dürre und Trockenheit der letzten Jahre, die Arbeiternot, die Viehseuchen einen Teil der Schuld daran tragen.

Aber ebenso wahr ist es, daß die Agrarpolitik der deutschnationalen Mehrheit im Landtag zum großen Teil verfehlt ist.

Die oben zitierten Landwirtschaftlichen Mitteilungen betonen in derselben Nummer, daß „die seinerzeit erfolgten Ankäufe der Berghuben für Jagdzwecke heute ihre Wirkung bereits verspüren lassen“. Sie führten nämlich zur Vernichtung vieler zufriedener einzelner Existenzen.

Ein Blick auf den Landeskostenvoranschlag für das Jahr 1912 wird obige Behauptung erhärten.

Das Gesamterfordernis beträgt darnach für 1912 die Summe von 6.825 743 K.

Das Kapitel „Landwirtschaft“ ist hiebei veranschlagt mit 440.925 K.

Das Nachbarland Krain hatte für dasselbe Jahr ein Gesamterfordernis von 6,521.326 K. Für Landeskultur waren veranschlagt: 535.708 K. Also fast um 100.000 Kronen mehr, wobei das Gesamterfordernis um 300.000 K. geringer veranschlagt war. Für das Kapitel Bildungswesen waren im Kärntner-Kostenvoranschlag 3,236.235 K. veranschlagt, in Krain dagegen nur 2,098.611 K. Es verwendet also Kärnten circa 47,4 % seiner Landesgelder für das Schulwesen, Krain dagegen circa 32 %. In Kärnten wird für das Schulwesen 7 mal soviel ausgegeben als für die Landwirtschaft, in Krain kaum viermal soviel. Und doch gibt es in Krain nicht mehr Analfabeten als in Kärnten.

Im Kostenvoranschlag für das Jahr 1913 figuriert das Bildungswesen sogar mit einer Summe von 3,463.858. Dem Bildungswesen wurde in Kärnten überhaupt immer eine besondere Sorgfalt gewidmet. Im Jahre 1889 z. B. betrug das Schulbudget 868.796 K. Jetzt nach 23 Jahren wird dafür 2½ Millionen mehr aufgewendet. Hiebei ist zu bedenken, daß bloß seit dem Jahre 1904, wo das Schulbudget 1,783.430 Kronen betrug, dasselbe eine Zunahme von über 1½ Millionen erfuhr. Parallel dazu sei bemerkt, daß der Posten „Landwirtschaft“ im Jahre 1904 mit 229.654 Kronen veranschlagt war und sich also seit diesem Jahre nur um 211.271 vergrößerte.

Sehr lehrreich ist auch ein Blick auf das Steuerwesen in Kärnten. Nach dem Voranschlag für das Jahr 1912 hatte das Kärntner-Volk 4,005.303 K. an Landes-Umlagen, Auflagen und Zuschläge aufzubringen. Krain dagegen nur 2,430.000 K. obwohl es in Krain um circa 120.000 Einwohner mehr gibt als in Kärnten. Per Kopf betragen darnach die Landessteuern in Kärnten im Jahre 1912 circa 10 Kronen, im Jahre 1913 über 11 Kronen, in Krain dagegen nur 4 K. 60 h. Es betrug ja allein die 75 prozentige Landesumlage auf sämtliche direkten Steuern 2,373.721: da dieselbe fürs Jahr 1913 auf 90 % erhöht wurde, wird sie 2,828.265 Kronen betragen. In Krain wurde bisher nur eine 40 %ige Landesumlage eingehoben und betrug nur 1,500.000 Kronen. In den anderen Kronländern Österreichs sind die Verhältnisse folgende:

Landesumlage auf die direkten Steuern: Oberösterreich 50 %; Niederösterreich 49 %; Bukowina 96 %; Dalmatien 67 %; Salzburg 65 %; Tirol 63 %; Istrien 35 %; Galizien 72 %; Mähren 57 %; Böhmen 55 %.

Es wird also Kärnten diesbezüglich bald an erster Stelle rangieren. Bendingt wird eine solche Landesumlagenerhöhung, die wahrscheinlich bald auf 100 % steigen wird, durch das unverhältnismäßig große Schuldbudget.

Eine Quelle der Wohlhabenheit könnte und müßte für Kärnten die Forstwirtschaft bilden. Nach der Statistik des Jahres 1900 betrug die Waldfläche Kärntens 455.535 ha. Da die Gesamtfläche Kärntens 1,032.750 ha umfaßt, so entfallen auf Wald 44.1 %. Diesbezüglich wird Kärnten nur noch von Steiermark und Krain übertroffen.

Sehen wir hier ab von der Forstwirtschaftsinspektion durch die öffentlichen Organe, die wir hier keiner Kritik unterziehen wollen, so können wir doch die Holzverwertung als solche nicht übergeben. Als Absatzgebiet kommt für Kärnten ausschließlich Italien und der Export nach dem adriatischen Meer in Betracht. Abgesehen von vereinzelten einheimischen Unternehmern liegt der ganze Holzexport in den Händen von Reichsitalienern. Im Drautal, im Lesachtal, Gailtal, Kanaltal, in den Bezirken Feldkirchen, St. Veit, Gurk, sogar im Rosental haben sich dieselben festgesetzt und betreiben eine blühende Holzindustrie. Eine bedeutende Anzahl großer Sägewerke ist in ihrer Hand! Villach ist das Eldorado dieser italienischen Holzbarone! Die Italiener werden Millionäre und saugen am Markt Kärntens. Die einheimische Bevölkerung aber kann mit ihnen nicht konkurrieren, da sie nicht kapitalskräftig ist.

(Dalje prihodnjič)

Delovno poročilo slov. študentov v Gradcu

Klub slovenskih študentov v Gradcu je na svoji zadnji seji obravnaval, vkolikor se mu je posrečilo uresničiti na občnem zboru zastavljene cilje. Cilji, ki si jih je zastavil KSŠG na svojem zadnjem občnem zboru so bili: informiranje nemške graške javnosti o trenutnih aktualnih problemih koroških Slovencev in informiranje članov KSŠG o dogodkih znotraj narodne skupnosti.

Pri informiranju graške javnosti se stavijo KSŠG različne težave, ker je KSŠG pri svojem delu predvsem omejen na delovanje med študentskimi krogi na univerzi. Kljub temu pa se kažejo prvi sadovi tega delovanja v sodelovanju z različnimi skupinami na in izven univerze (KIZ, DSU, VSStÖ...), kot je bila to podijska diskusija na univerzi, pri kateri so sodelovali dr. Saxer, Strobl i. dr. KSŠG je to diskusijo priredil skupno z VSStÖ, ÖSU in SOLIKOMOM 26. januarja 1977. Udeležili bi naj se je koroški novinarji KZ, KTZ, VZ, kateri se niso hoteli odzvati povabilu, ter dr. Robert Saxer, Strobl, dr. Buchacher in dr. Kurt Traar. Čeprav se koroški novinarji te diskusije niso udeležili, ni bila nezanimiva, kajti izkazalo se je, da je zanimanje za ‚koroško vprašanje' le veliko, uspelo pa je tudi nakazati številni publiki šovinistični značaj koroškega tiska. Prav tako uspešno je bilo tudi predvajanje filma po knjigi J. Messnerja ‚Vrnitev' in branje Haralda Irnbergerja „Sieg in deutscher Nacht" 15. februarja 1977, katero je priredil KSŠG skupno z KIZ (Kritisches Informationszentrum). Sredi aprila je priredila DSU v „Klub Links" „Slowenenabend", na katerega je bil povabljen KSŠG. V diskusiji je izrazila DSU (Demokratische Studentenunion) pripravljenost podpreti v okviru Visokošolske zveze akcijo, ki naj bi pomagala nemškim demokratom spoznavati vsakdanje težave koroških Slovencev, ‚Urlaub bei den Kärntner Slowenen'. Dober odmev je bil tudi na knjižno mizo, ki jo postavi KSŠG vsak četrtek v menzi, kjer se prodajajo različne publikacije k problemu slovenske narodne skupnosti na Koroškem.

Poleg obveščanja nemške javnosti, kar je bilo težišče delovanja KSŠG v zimskem semestru 77/78, si je zastavil KSŠG kot težnje delovanja tudi informiranje članov KSŠG o notranjih problemih slovenske narodne skupnosti in lastno kulturno udejstvovanje.

Prva prireditev, ki jo je priredil klub na kulturnem področju v lastni režiji, je bil kulturni večer, na katerem je recitirala Andreja Zikulnig ob spremljavi dveh kitar, Sabine Zikulnig in Franca Žužka, iz del Alfonsa Minattija. Zelo dobro jim je uspelo povezati pesmi Minattija z moderno glasbo, iz reakcij poslušalcev pa je bilo razvideti, da so bili s tem, kar se je nudilo, zelo zadovoljni.

Omeniti je tudi treba zbor graških študentov, kateri je po daljšem odmoru zopet nastopal na več prireditvah na Koroškem.

Ob začetku semestra je bil gost Kluba slovenskih študentov Matjaž Kmecelj, ki je predaval o sedanjem stanju koroške literature, izrazil pa je v svojem referatu mnenje, da se preveč precenjujejo literarni izrastki koroških Slovencev, predvsem v Sloveniji. V Klubu je tudi bral svoje pesmi Valentin Polanšek; nato se je razvila živahna diskusija o današnjem stanju koroške literature. Polanšek je izjavil, da se na Koroškem preveč poskušajo etablirati tabori in kulturni monopoli, tako da manjšina pesnikov in literatov odloča o tem, kaj je dobro in kaj je slabo. Polanšek je kritiziral propad kvalitete in nivoja ‚mladja', posebno zadnjih številk, razen tega pa je tudi kritiziral oba slovenska tednika, ‚Slovenski vestnik' in ‚Naš tednik', katera objavljata vse mogoče pesnike, povečini zastarele, ne nudijo pa možnosti do objavljanja koroškim pesnikom, tako, da ti skoraj ne morejo objavljati svoja dela na Koroškem.

O izobraževanju odraslih in o težavah, ki nastajajo v zvezi s tem, je predaval v Klubu vladni svetnik dr. Pavel Apovnik. Seznanil je člane Kluba z važnostjo izobraževanja odraslih na vseh področjih, bodisi na jezikovnem, pravnem ali katerem koli. Pri svojem delovanju je moral spoznati, da tudi osrednji organizaciji zavzemata negativno stališče do njegove organizacije, slišati je moral očitke, da hoče ustanoviti novo organizacijo, kar pa na noben način niso cilji Apovnika, cilji so edino le, pomagati Slovencem preprečevati vsakdanje probleme. Da je zanimanje za njegove tečaje precejšno, pokaže tudi število obiskovalcev.

Dipl. inž. Franc Kattnig je razkazal članom KSŠG informacijski sistem Narodnega sveta koroških Slovencev (NSKS) in poskušal nakazati tudi težave, katere ima ta pri svojem delu, največje težave pa so finančne težave. Dipl. inž. Franc Kattnig je izrazil željo po enotni informacijski organizaciji obeh osrednjih organizacij, kar bi bil gotovo veliki napredek v smislu boljšega in širšega obveščanja, rekel pa je, da se mu zdi, da so edine ovire imenska vprašanja, kajti vsaka organizacija hoče obdržati trenutnega informacijskega oddelka, ena to, druga pa ono.

Sredi januarja je predaval tajnik ZSO dipl. inž. Feliks Wieser o načrtih ZSO za nastopanje pri naslednjih deželnozborskih volitvah. Izrazil je, da nacionalna stranka, kot je bila pri zadnjih volitvah KEL, ne more biti baza za uspešen nastop pri naslednjih deželnozborskih volitvah; nakazal je, da je slovensko vprašanje tudi družbeni problem, katerega Slovenci sami ne bomo mogli rešiti.

Teža dejstev

V „Kleine Zeitung" se je te dni zopet enkrat oglasil Hugo Ibounig, tokrat z žolčnim izbruhom na zveznega predsednika, ki da je po mnenju tega gospoda baje izgubil pred vsemi Korošci svoj obraz, ker je ustavil postopek proti selskim mladincem. Ljudem Ibounigovega kova je treba jasno povedati, da so predstavniki tistega nemškega nacionalizma vseh variant, ki se iz zgodovine ničesar niso naučili. Zase vse amnestije, drugim nobene! Zvezni predsednik je ravnal popolnoma v demokratičnem duhu in v skladu z avstrijsko ustavo.

Hugo Ibounig naj si ne predstavlja, da so on in njemu enaki varuhi resnične avstrijske demokracije! Kdo je pravzaprav ta gospod, ki piše stavke kot „Windischer Ausspruch — nasa spraha je Weltspraha", „Schock — (da) Kreisky Feldner einfach aus einem Büro ‚hinausschmiß'", „Hetzer und Unruhestifter" itd.? Rodil se je leta 1909 na Radišah. Tam je bil tedaj na Bistrici v Rožu rojeni Alois Ibounig nadučitelj utrakvistične šole, ki je, kakor beremo v knjigi „Wilajet Kärnten", javno nosil značko nemškega Schulvereina. Tudi Hugo Ibounig je postal učitelj in služboval na utrakvistični šoli, katera se je imenovala tudi slovensko-nemška šola. O svojih učnih uspehih v slovenskem jeziku z učenci, in kako je gojil pri njih ljubezen do slov. materinskega jezika (verjetno tudi jezika svojih prednikov), se še ni izpisal — naj pohiti, tudi njemu čas poteka, ni več najmlajši. Kot prav mlad učitelj je leta 1934 služboval v Št. Primožu v Podjuni na tamkajšnji slovenskonemški šoli. Pa je izgubil učiteljsko službo, kakor pove uradni list, „als Folge politischer Verfehlungen". Menda tam nekje pri Miklavčevem v učiteljskem seznamu ga v naslednjih letih ni; torej mu je bilo dokazano, da je imel opravka z nacipučom julija 1934. Seznam iz službe danih tedanjih naciučiteljev je jako zanimiv in pojasnjuje tudi še današnjo „posebnost" Koroške. Po „Anšlusu" se najde Hugo Ibounig kot vodja seveda „nemške" ljudske šole na Trušnjah — torej so ga doma novi oblastniki odškodovali in povišali. Na Trušnjah pa ni ostal dolgo. Njegovo nadaljnjo pot je opisal „Naš tednik-Kronika" z dne 8. novembra 1950. Pod naslovom „V službi domovine?" beremo tam: „Z novim šolskim letom je koroška deželna vlada na šoli v Sinči vasi nastavila bivšega gestapovca Hugo Ibouniga, kjer poučuje tudi njegova žena. Ta korak deželne vlade je v toliko pomembnejši, ker je g. Ibounig, ko so prišli nacisti v deželo, zapustil šolsko službo in vstopil v službo gestape. Naši izseljenci, ki so bili v taborišču Frauenaurach, se ga še dobro spominjajo. Ob priliki svojih obiskov jim je tam razlagal, zakaj so tam in koga on še v taborišču pogreša. Če je deželna vlada oziroma ocenjevalna komisija za učiteljstvo (sedanja pripomba pisca: v kateri je tudi sedel komunist Ernst Primosch, doma iz Kočevja, ki je z vsem soglašal) že bila mnenja, da je treba gestapovcu, ki je radi zloma večnega rajha zgubil svojo službo, po amnestiji dati zopet kruh in mu zaupati celo mladino, potem naj ga pošljejo v nemške kraje, da bo tam misijonaril nemški mladini." Tako daleč citat iz leta 1950.

Hugo Ibounig je ostal učitelj v Sinči vasi še dolgo vrsto let, dokler ni bil imenovan za ravnatelja šole v Št. Pavlu v Labotski dolini. Protest iz leta 1950 bivšemu gestapovcu nič ni škodoval. Kot ljudskošolski direktor je na predlog pristojnih oblasti sprejel od zveznega predsednika celo odlikovalni čin višjega šolskega svetnika! Saj ni edini iz vrst bivših nacistov, ki so bili tako odlikovani. Druga republika je v tej zvezi napram preteklosti zelo širokogrudna.

Če imenujete vi, Hugo Ibounig, selske fante „Urnenräuber", potem se vam mora povedati, da je na Koroškem veliko več „Ortstafelräuberjev". Njih dejanje seveda ni bilo zločinsko, kajne? Tudi nič ni bilo slišati, da bi bili protestirali proti ukinitvi tozadevnih postopkov.

Gospod Hugo Ibounig, zapomnite si: Ni bil „ein Schlag ins Gesicht", da je gospod zvezni predsednik dr. Kirchschläger ukinil postopek proti selskim fantom; to je bil zelo moder državniški akt. Udarec v obraz vsej avstrijski demokratični javnosti pa je, da se vi pri vaši preteklosti domišljujete igrati sodnika nad zveznim predsednikom in njegovim ravnanjem. Da je precejšen del koroške publicistike v tem vprašanju na nemškonacionalni strani — v nasprotju s tisto ostale Avstrije — je zopet eden izmed dokazov, da se na Koroškem meri z različnima merama, da se goji in uporablja dvojna morala.

xy — ve vse

NT — FELJTON — NT — FELJTON — NT — FELJTON — NT — FELJTON — NT — FELJTON — NT — FELJTON — NT — FELJTON — NT — FELJTON — NT — FELJTON

Milan Nikolić — Beograd: **18**

Od popisa do taborišča

TEŽKO JE VZDRŽATI

Leto navrh je prišla cela družina Jankovski v Jugoslavijo. Nastanili so se v Strugi, postali jugoslovanski državljani, otroci pa študirajo. Risto se je dal penzionirati; dve leti je čakal, da so mu poslali iz Bolgarije potrebna potrdila.

„Letos smo spet odšli v Bolgarijo, da pomagamo Ristovi sestri zaradi izselitve v Jugoslavijo," pripoveduje Česlava. „Tudi ona je živela z nami v Krdžaliju. Nekdanji sosedi so nas vprašali, kako nam je, kako smo se znašli in kako živimo v Jugoslaviji. Rekla sem, da živimo v Jugoslaviji bolje kot v Bolgariji."

Taka je bila zgodba družine Jankovski. To so osebno doživeli. Čul pa je Risto, da še hujše stvari doživljajo Pomaki, mohamedanci. On ve, da so Bolgari nekoč napolnili cel vlak s Turki, ga pripeljali do meje, tam odklopili lokomotivo in vlak porinili čez mejo. V Krdžaliju je spoznal nekaj pirinskih Makedoncev, ki so bili tam internirani. Kazali so mu osebne izkaznice, v katerih piše, da so po narodnosti Makedonci.

„Pritiski so dejansko grozotni. Mnogi egejski Makedonci, a samo njih je okoli štirideset tisoč v Varni, so pristali na to, da postanejo Bolgari, samo da ne bi izgubili dela. Nekaj so jih aretirali. Tako danes v Bolgariji rešujejo manjšinsko vprašanje, z gumijevko in izsiljevanjem. Žalostno, a resnično," pripoveduje Risto Jankovski.

GUMIJEVKA ZA PESEM

Danes so v vseh večjih mestih in naseljih pirinske Makedonije muzeji, edinstveni na svetu; dokazali naj bi, da ni makedonske nacije. V njih so razstavljeni „dokumenti" in najnovejša „odkritja" o pirinski Makedoniji kot zibelki bolgarstva.

Cela armada lektorjev, partijskih aktivistov in „znanstvenih" delavcev se trudi, da nekemu narodu vbije v glavo, da ni, kar je, ampak to, kar ni. Preko Domovinske fronte (Otečestveni front) in partije novačijo mlade ljudi, da bi se izselili iz pirinske Makedonije v jugovzhodno Bolgarijo. „Prostovoljci" poleg zaposlitve dobivajo tudi hiše zastonj, zemljišča in še druge ugodnosti so jim zagotovljene.

Tam, kjer ni „zadovoljivih rezultatov", uporabljajo tudi druge „vzgojne ukrepe". Razen aretacij brez sodb in obsodb je oblastem na razpolago še cela zaloga ukrepov: napadi na osnovne pravice (zaposlovanje, šolanje in podobno), „odvzemanje pravice do proste izbire bivališča" ali „obvezna izselitev od enega do treh let", kar pomeni prisilno internacijo v kakem kraju Bolgarije, čim dalje od domačega kraja in svojega naroda.

Smešno je, a tudi resnično, da je danes v Bolgariji nevarno ter po zakonu o javnem redu in miru kaznivo prepevati makedonske domoljubne in revolucionarne pesmi.

To zelo dobro ve tudi Djordje Mitrov Karanfilovski. On je egejski Makedonec in je živel kot politični begunec na Poljskem, leta 1962 pa se je preselili v Bolgarijo.

Od mladih let naprej se je ukvarjal z muziko. Pozneje mu je postala tudi vsakdanji kruh. Zelo znan je postal kot pevec makedonskih pesmi, ki jih, kot pravi, izredno radi poslušajo v Bolgariji, zlasti pa pesem „Poslušaj, kako gozd šumi"; ta pesem je seveda tudi na seznamu prepovedanih. Pel je v številnih krajih, predvsem v severnih predelih Bolgarije.

PREKLETA MAKEDONIJA!

Leta 1972 je bil v kraju Loznica blizu Trbovišta v razgrajskem okrožju. Ko je nehal prepevati, ga je poklical neki človek in mu rekel:

„Hvala ti za lepe pesmi, a prosim te, zapoj nekaj za nas, nekaj makedonskega."

Karanfilovski je zapel pesem o Janetu Sandanskem, pesem o Parapunovu in še nekaj revolucionarnih makedonskih pesmi. Zaključil je z „Zemljo makedonsko".

Neznani človek se je začel jokati.

„Prekleta Makedonija! Kako nas morejo tako raztrgati in razmetati po svetu!"

„Pa zakaj ne živiš v Makedoniji?" ga je vprašal Karanfilovski. „Kaj iščeš tu?"

„Mi smo prisilno internirani kot tudi mnogi drugi, ker se nismo hoteli vpisati za Bolgare."

Kmalu zatem so poklicali Karanfilovskega na Komite v Trbovišče. Sekretar Hristov in uradnik Todor Ivanov, pristojen za kulturna vprašanja, sta mu rekla:

„Zapovedujemo ti, da prenehaš s petjem makedonskih revolucionarnih pesmi. V vsaki pesmi opevaš reke, jezera in mesta v Makedoniji."

Nato so ga poklicali na milico na „prijateljski pogovor".

„Poberi se zdaj, toda če se bo zgodilo še kaj podobnega, te bomo spravili od tod..."

Februarja 1972 so se vračali štirje mladeniči iz Blagojevgrada od neke svatovščine. Veseli in razgreti so zapeli neko prepovedano makedonsko pesem.

Takoj so jih prijeli in obdolžili, da so baje vdrli v neko transformatorsko postajo in napravili veliko škodo. Tako vsak politični obdolženec postane v Bolgariji takoj tudi kriminalec.

(Dalje prihodnjič)

Ob 76. rojstnem dnevu očeta Slovenske gimnazije in dolgoletnega predsednika Narodnega sveta koroških Slovencev dr. Joška Tischlerja je jubilanta obiskala tudi delegacija NSKS in KKZ. Na sliki od leve: predsednik KKZ Lovro Kaselj, jubilant dr. Joško Tischler, tajnica v uradu NSKS Marija Logar ter predsednik NSKS dr. Matevž Grilc.

Župniku Starcu v spomin

Spodobi se, da se ob 25-letnici smrti spomnimo pokojnega župnika Janeza Starca kot soustanovitelja Narodnega sveta koroških Slovencev, saj je bil podpredsednik od 1949 do 1953, in soustanovitelj Našega tednika, ki mu je bil marljiv sotrudnik.

Težka je bila njegova življenjska pot od nove maše v Mokrijah leta 1910 preko Borovelj, Slovenjega Plajberka, Rude, Hodiš do zadnje postaje, Šentlenarta pri Sedmih studencih. Čas druge svetovne vojne je prebil v izgnanstvu in zaporu. Po vojni mu je bila obljubljena župnija Otok ob Vrbskem jezeru, vendar je ni dobil.

Župnika Starca smo poznali kot duhovnika in jedrnatega pridigarja, kot kmeta s koso na travniku in z oralom na njivi, kot prosvetaša na raznih kulturnih prireditvah, kot govornika na političnih shodih, kot zastopnika koroških Slovencev na raznih manjšinskih kongresih, kot slovenskega poslanca v koroškem deželnem zboru.

Pri tem obsežnem delu ni štel nadur, ni spraševal za honorarjem, s svojim idealizmom je stavil vse svoje duševne in telesne moči v službo skupnosti koroških Slovencev. Prav, da se spominjamo takih narodnih borcev tudi po njihovi smrti.

6. maja 1953 smo ga pokopali v Šentlenartu pri Sedmih studencih. 9. maja pa mu je sledil na isti poti dekan Franc Šenk v Šentjakobu v Rožu.

Spomin na rajne borce obvezuje tudi sedanji rod.

Z odprtimi očmi . . .

(Nadaljevanje s 1. strani)

Samoumevno — med kulturnimi — in nujno potrebno — med razgledanimi ljudmi — je potemtakem, da damo mladini vso možnost, da se bo znašla v tem koncu sveta. Tu ji je živeti, ne bo se ne mogla ne smela zapirati vase, ne pred sosedom. Brez znanja jezikov ne bo šlo, jasno pa je, da bo v prvi vrsti potrebno znanje sosedovega jezika. Na vseh področjih, na političnem, gospodarskem, kulturnem, predvsem na človeškem.

Slovenščina odpira pogled v širni slovanski svet, prehod na druge slovanske jezike je mnogo lažji kot npr. od nemščine na sorodne. Pa tudi znanstveno je dokazano, da je pri znanju dveh jezikov pot do tretjega veliko lažja kot od prvega do drugega.

Do neskončnosti neumne, dokaz neozdravljivega idiotizma so hujskaške trditve o večvrednosti kakega naroda in njegovega jezika, trditve, da je škodljivo, če človek zna kak jezik več. Kdor blaja v svet take blaznosti, dokazuje, da mu ni za mirno sožitje in enakopravnost v deželi, da ne služi domovini, ampak zgolj svojim ozkim šovinističnim naziranjem, ki so zlila v dobi nacizma nad našo domovino najhujše gorje.

Svojemu lastnemu človeškemu dostojanstvu in ponosu dolgujemo, da svojih otrok ne bomo odgnali od bogatega vrelca, ki iz njega sami črpamo. ZLOČIN NAD NJIMI BI BIL, CE BI JIM ZAPRLI VRATA V SVET, VRATA DO SPOŠTOVANJA SOSEDA IN NJEGOVEGA KULTURNEGA IZROČILA.

Soseda pa spoštuje samo tisti, ki ceni in spoštuje svoj lastni jezik in svoje izročilo.

Spoštujmo svoje prednike, ki so dejali: „Kolikor jezikov znaš, toliko ljudi veljaš!“

Jože Wakounig,
glavni urednik NT

■ NOVI ORDINACIJSKI ČASI:

■ Dr. Igor Ogris, strokovni zdravnik za očesne bolezni v Celovcu, Getreidegasse 13, Priesterhaus (Hochhaus) drugi vhod, I. nadstropje, tel. 83 6 41. Ordinira od ponedeljka do petka od 8,30 do 13. ure. Bolniške blagajne za državne uslužbence (BVA), za obrtnike, kmete in železničarje.

Koroška stvarnost – v NAŠEM TEDNIKU

NAŠ TEDNIK izhaja vsak četrtek. Naroča se na naslov: „Naš tednik“, Celovec, Viktringer Ring 26, 9020 Klagenfurt. — Telefon uredništva, oglasnega oddelka in uprave 72 5 65. Naš zastopnik za Jugoslavijo ADIT-DZS, Gradišče 10, 61000 Ljubljana, tel. 22207. Naročnina znaša letno: za tuzemstvo 150.— šil., za Jugoslavijo 150.— din za ostalo inozemstvo 250.— šil. (po zračni pošti 500.— šil.). — Lastnik in izdajatelj: Narodni svet koroških Slovencev. — Odgovorni urednik: Nužej Tolmajer, Verovce štev. 2, 9065 Žrelec. — Tiska: Tiskarna Družbe sv. Mohorja v Celovcu, Viktringer Ring 26.

7. mednarodni športni ribolov na Belem jezeru (Weißensee)

5. in 6. majnika se je udeležilo okoli 300 ribičev mednarodne tekme. Udeleženci so prišli iz Holandije, Švice, Zahodne Nemčije, Italije, Jugoslavije, Francije in seveda tudi iz Avstrije. V petek ob štirih zjutraj je bilo na Belem jezeru 200 čolnov in vsak ribič je skušal dokazati svoje najboljše. Ribarjenja se je udeležilo tudi 25 članov ribiškega društva iz Rebrce, društva, ki ima 256 članov in ki mu predseduje Lado Hajnžič. Rebrčani so se na ta mednarodni športni ribolov dobro pripravili, kar so tudi mogli pokazati pri tekmi sami. Odnesli so kar tri pokale seboj domov in sicer: 1. mesto pri postrvih: Lado Hajnžič, ki je ulovil 3,50 kg težko in 64 cm dolgo postrv. 1. mesto pri Bel amour krapih je zasedel Ewald Bergmann (3,06 kg), 2. mesto pa Helmut Dominikus (2,95 kg). Sledili so še Franc Pegrin ter Otmar Bergmann pri ščukah. Ribiško društvo Rebrca je doseglo na tem tekmovanju zelo lep uspeh, udeleženci pa se zahvaljujejo Narodnemu svetu in Krščanski kulturni zvezi za prispevek k temu tekmovanju.

PRIREDITVE

MATERINSKA PROSLAVA

Prireditelj: SPD „Jepa-Baško jezero“ v Ločah
Kraj: Pušnik v Ločah
Čas: binkoštna nedelja, 14. maja 1978, ob 19. uri
Spored: Recitacije šolarjev
Nastop domačih tamburašev
Nastop domačega moškega pevskega zbora ter
družabni večer

Na pobudo Kmečke zveze bo v spodaj navedenih krajih

PREGLED POLJSKIH ŠKROPILNIC

8. maja v Šmihelu pred kmečkogospodarsko zadrugo;
9. maja v Pliberku pred zadrugo;
10. maja v Globasnici pred zadrugo;
18. maja v Podravljah pred kmetijsko šolo;
19. maja v Šentjakobu v Rožu pred zadrugo;

Pregled bo vsak dan od 9.00 do 16.00 ure.

Vsi interesenti, ki hočejo imeti svoje škropilnice v redu, naj se zberejo v zgoraj navedenih vaseh. Pregled bo brezplačen. Servis nudi Kmetijska zbornica v Celovcu.

Prijave sprejema tajništvo Slovenske kmečke zveze.

9020 Celovec, Gasometergasse 10/I, tel. štev.: 04222/32550.

Slovensko prosvetno društvo „TRTA“ v Žitari vasi vabi na

SREČANJE MOŠKIH PEVSKIH ZBOROV PODJUNE

v četrtek, 25. maja 1978, ob 20. uri pri Rutarju v Žitari vasi.

Sodelujejo:
Moški pevski zbor
SPD „ZARJA“ iz Železne Kaple
Moški pevski zbor
SPD „EDINOST“ iz Pliberka
Moški pevski zbor
SPD „VINKO POLJANEC“ iz Škocijana
Moški pevski zbor
SPD „EDINOST“ iz Štebna
Moški pevski zbor
SPD „TRTA“ iz Žitare vasi
in ansambel „DRAVA“
SPD „BOROVLJE“ iz Borovelj

Vsi prisrčno vabljeni!

MLADINSKI DAN

V znamenju človekovih pravic
Prireditelj: Katoliška mladina v Celovcu
Kraj: Škocijan
Čas: nedelja, 21. maja 1978, ob 10. uri

ZKP in KO ZSM-Pliberk Vas vabita na

SPOMINSKO SVEČANOST

ob priliki ponovnega odkritja partizanskega spomenika na Komeljnu 13. padlim partizanom pri Apovniku,

ki bo 28. 5. ob 10. uri dopoldan.

V okviru te svečanosti bo tudi

KONCERT

partizanskega pevskega zbora iz Trsta, 27. 5. ob 18. uri v šotoru pri hranilnici in posojilnici v Pliberku.

Po koncertu družabno srečanje s preživelimi borci iz Komlja. Zvečer bomo skupno napravili kres v spomin vsem padlim za svobodo proti fašizmu.

Zberimo se, poklonimo se jim, saj so darovali za nas najdragocenejše, kar so imeli . . . svoje življenje.

Od sobote, 13. maja, ob 15. uri, do ponedeljka, 15. maja, do 13. ure

DNEVI SREČANJA

s pisateljem Saint Exuperyem
Voditelj: prof. Walter Heinrich iz Heidelberga.

TV AVSTRIJA

1. SPORED

NEDELJA, 14. maja: 10.00 Mladinsko bogoslužje — 14.50 Srce iz zlata — 16.30 Pesem prerije — 16.50 Povodni mož Pivoda — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Klub seniorjev — 18.30 Vodnik skozi ljudsko glasbo — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki 1 — 19.50 Šport — 20.15 Anneliese Rothenberger predstavlja — 21.50 Šport — 22.00 Trije piloti v Parizu — 23.40 Poročila.

PONEDELJEK, 15. maja: 15.00 Dvojčki z Immenhofa — 16.30 Umetni letalci — 16.40 Blazno smeli Marca Pola, mlajšega — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Franz Kranewitter z Nassereitha — 18.45 Procesija v Echternachu — 19.30 Čas v sliki 1 — 19.50 Šport — 20.15 Hudičeva nevesta — 21.45 Šport — 21.55 Nočno branje — 22.40 Poročila.

TOREK, 16. maja: 9.00 Am, dam, des — 9.30 To so Firence — 10.00 Šolska televizija: fizika — 10.30 Srce iz zlata — 17.30 Am, dam, des — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Raj živali — 18.30 Mi — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki 1 — 20.00 Servisni predal — 20.55 Panorama — 21.55 Dediščina kraljev — 22.55 Poročila in šport.

SREDA, 17. maja: 9.00 Tudi hec mora biti — 9.30 Organizacija v gospodarstvu in upravi — 10.00 Šolska televizija: Vzhodni Tirol — 10.30 Dvojčki z Immenhofa — 17.00 Zakladnica — 17.25 Tudi hec mora biti — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Grozljive zgodbe — 18.30 Mi — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki 1 — 20.00 Enico v ljubezni — 21.35 Poročila in šport.

ČETRTEK, 18. maja: 9.00 Am, dam, des — 9.30 Francoščina — 10.00 Šolska televizija: zgodovina Cerkve — 10.30 Ponočne sanje — Shakespeare — 17.30 Am, dam, des — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Prosimo za mizo 18.30 Mi — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki 1 — 20.00 Servisni predal — 20.15 Dalli, dalli — 21.45 Poročila in šport.

PETEK, 19. maja: 9.00 Am, dam, des — 9.30 Ruščina — 10.00 Zvok iz človeške roke — 20.30 Klub seniorjev — 11.00 Enico v ljubezni — 17.30 Am, dam, des — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Ljudje, trgi, muzikantje — 18.30 Mi — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki 1 — 20.15 Ta stari — 21.20 Tiralica — 22.10 Šport — 22.20 El Dorado — 0.20 Poročila.

SOBOTA, 20. maja: 15.20 Najemnik Uli — 17.00 Športna abeceda — 17.30 Heidi — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Pan-optikum — 18.25 Heinz Conrads — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki 1 — 20.15 Muppets-šov — 20.45 Glasba ne pozna meja — 22.20 Šport — 22.35 Vprašanje kristjana — 22.40 Sence strahu — 0.10 Poročila.

TV Avstrija 2. spored

NEDELJA, 14. maja: 14.00 Svetovno prvenstvo v hokeju — 16.30 Jahalni turnir — 17.30 Svetovno prvenstvo v hokeju — 20.00 Knjižni bazar — 20.15 Poneverjeno nebo — 21.50 Zunaj v mestu.

PONEDELJEK, 15. maja: 16.00 Jahalni turnir — 18.00 Poletne sanje noči — 20.15 Neki mož hoče navzgor — 21.20 Onegin.

TOREK, 16. maja: 17.30 Šolska televizija: Vzhodni Tirol — 18.00 Organizacija v gospodarstvu in upravi — 18.30 Razliki je ime raziskovanje — 19.30 Veselje ob glasbi — 20.00 Napačno igranje — 21.35 Čas v sliki 2 — 22.10 Club 2.

SREDA, 17. maja: 17.30 Šolska televizija — zgodovina Cerkve — 18.00 Francoščina — 18.00 Ö 9 — 19.00 Velike bitke — 20.00 Apropos TV — 20.50 Prizorišča svetovne literature — 21.35 Čas v sliki 2 — 22.10 Werner Scheyder — 22.20 Čas v sliki 2 specialno.

ČETRTEK, 18. maja: 17.30 Zvok iz človeške roke — 18.00 Ruščina — 18.30 Portret: Salvatore Dali — 19.30 Spotlight — 20.00 Opoldne na Rdečem trgu.

PETEK, 19. maja: 17.30 Angleško gledališče — 18.00 Orientacije — 18.30 Portret — Wilhelm Thoeni — 19.30 Enejada — 20.15 Znanje aktualno — 21.00 Nova — 21.20 Na virih Mafije — 21.10 Čas v sliki 2 — 22.45 All you need is love.

SOBOTA, 20. maja: 17.25 Prizorišča svetovne literature — 18.10 Happy tennis — 18.25 Brez nagobčnika — 19.30 Pustolovščina divjačina — 20.00 Galerija — 20.15 Avstrija — Holandska — 22.05 Opoldne na Rdečem trgu — 23.35 Art Blakey's jazz messengers.

Oglašujte v našem listu!

3. slavistični seminar v Celovcu lepo uspel

Že tretjič je bil v dneh od 27. do 29. aprila 1978 slavistično-pedagoški seminar za profesorje Slovenske gimnazije in učitelje ter študente slovenščine. Seminar je pripravila kot že tudi lani, Delovna skupnost za slovenščino na ZG za Slovence (predsednik ravnatelj Vospernik) v sodelovanju z Deželnim šolskim svetom za Koroško.

Ob začetku prireditve je strokovni nadzornik dr. Valentin Inzko pozdravil poslevodečega predsednika DŠS Karla Kircherja, podpredsednika Hansa Lindnerja, nadzornika Rudija Vouka, prelata Aleša Zechnerja kot nadzornika za verouk in druge ter obrazložil namen in pomen tega seminarja za razširitev kulturnega obzorja. Nato je predsednik Kircher odprl seminar in poudaril važnost čim tesnejših kulturnih stikov, kar dokazuje tudi, da sodelujejo pri tem seminarju znanstveniki univerz iz Celovca, Ljubljane, Gradca in z Dunaja.

V uvodnem predavanju je ravnatelj gimnazije v Spittalu ob Dravi dr. Erich Nußbaumer (Duhovna podoba Koroške) skušal razložiti duhovni profil Koroške iz njenega geografskega. Deset narodov je zapustilo svoje sledove, na jugu meji ta pokrajina na romansko-italijanski in slovensko-slovanski svet. Seveda je med tema dvema mejama ogromna razlika. Naravna meja z romanskim svetom so Karnijske Alpe, tu gre že za stare trgovske zveze, potomci priseljencev z romanskeg juga so sooblikovali kulturno in politično življenje na Koroškem.

V razliko od tega je na slovensko-nemškem prehodu široko stičišče znotraj dežele Koroške, o čemur priča tako imensko kot kulturno in jezikovno izročilo.

Medtem ko je reformacija zajela oba v celoto, je romantika prinesla s prebujenjem tudi ločevanje. Toda še je bil zgodovinski časopis Carinthia (od 1811 naprej) skupno glasilo za oba, tudi slovenske prispevke so objavljali. Enakopravnost za Slovence sta zahtevala Gottlieb Kumpf in Urban Jarnik, za enakopravnost sta se bojevala pozneje liberalna duhovnika Nemec Vincenc Rizzi in Slovenec Andrej Einspieler. Rizzi je kot urednik Carinthie že pred več kot sto leti z vso ostrino zavrnil teorijo o t. i. „vindišarstvu", ki jo je imenoval „zarjavelo privatno naziranje".

Ta dvojnost Koroške se je pokazala tudi pri J. F. Perkonigu, ki je najprej zatiral v sebi, kar je bilo slovenskega, dokler da je pozneje s pomočjo lastnih, bridkih izkušenj (hitlerija, pismeni protest gauleiterju Rainerju proti izseljevanju Slovencev) napisal leta 1945 z esejem „Der Kärntner Slowene" sploh najlepše, kar je bilo sploh kdaj napisano v nemščini o Slovencih. Tudi proti „vindišarstvu" se je postavil Perkonig z vso odločnostjo, ko je dejal, da „ni odločilno nemško, temveč slovensko mnenje."

Že Drago Druškovič je opozoril na značilno koroško dvojnost in razdvojenost v dvojici Perkonig—Prežihov Voranc. Oba po očetih slovenske krvi, Voranc je bil po mami tudi deloma nemške, oba sta postala klicarja svoje domovine, oba sta se lotila v svojih pripovednih delih plebiscitnega obdobja (Patrioten — Požganica).

Prvi dan sta bili popoldne na sporedu predavanji o „Tokovih sodobne slovenske lirike" (dr. Boris Paternu) in „Koroška slovenska narečja" (dr. Pavle Zablatnik).

Ljubljanski univerzitetni profesor Paternu, eden najboljših poznavalcev sodobnih literarnih tokov, je orisal razvoj slovenske lirike od leta 1945 naprej (štiri faze) in se osredotočil predvsem na obdobje od 1965 do danes; ravno lirična izpoved je prava dokumentacija zunanjih vplivov, kar je bilo močno razvidno iz nekaterih pesmi, izredno značilnih za svojo fazo. Prejšnji ravnatelj Zablatnik pa je nakazal nekaj poglavitnih značilnosti ziljskega, rožanskega in podjunskega narečja in opozoril na izredno bogastvo starih slovanskih besed v naših koroških narečjih.

V petek, 28. aprila, dopoldne sta predavala predstojnik stolice za psihološko pedagogiko na celovški univerzi dr. Franc Völkl (Zadržanje učitelja — pomemben činitelj pri vzgoji in izobraževanju) in prof. dr. Franc Burgstaller o „Upoštevanju načela diferenciranega pouka in redovanja".

Popoldan je bil posvečen zgodovinski tematiki. Dr. Andrej Moritsch, asistent na dunajski univerzi (Inštitut za zgodovino vzhodne in jugovzhodne Evrope) je govoril o „Problematiki zgodovinskega pouka na Zvezni gimnaziji za Slovence."

Predavatelj je najprej načel vprašanje „Čemu zgodovina?", naštel nato nekaj izkušenj s poukom zgodovine (preveč naštevanja, premalo pogleda na celotni razvoj in preplete v posameznih obdobjih) in naposled načel učni načrt za pouk zgodovine na Slovenski gimnaziji. Bistveno je vprašanje učbenika. Doslej je pripravljen učbenik za dobo do 1918 (dr. Valentin Inzko). Čimprej se bo treba lotiti učbenika za najnovejšo zgodovino. Predavatelj je predlagal, naj bi pri sestavi tekega učbenika, ki bi bil tudi zgodovina Avstrije od leta 1918 naprej, pač z vidika koroškega Slovenca, sodelovali učenci, učitelji zgodovine (pobuda od spodaj, učna praksa) in strokovnjaki z univerz. Posamezna poglavja bi bilo treba predelati že v šoli. Primerno bi bilo, če bi tak učbenik mogel iziti že leta 1980 (60-letnica plebiscita), in sicer po možnosti v obeh jezikih (Moritschevo pobudo so sprejeli navzoči z največjim odobravanjem!)

Podobna je bila tematika, ki jo je obravnaval univ. as. (Inštitut za sodobno zgodovino, Dunaj) dr. Karl Stuhlpfarrer (Koroški Slovenci v avstrijskih zgodovinskih učbenikih). Predavatelj se že dalj časa bavi temeljito z zgodovino koroških Slovencev (skupno z dr. H. Haasom je izdal pred kratkim knjigo „Österreich und seine Slowenen"). Njegov prikaz realnega stanja, kako in koliko pišejo v avstrijskih odobrenih zgodovinskih učbenikih o koroških Slovencih, o njihovem prispevku k osvoboditvi izpod nacističnega jarma, o Državni pogodbi in členu 7, je bil zares porazen in zaskrbljujoč. Večinoma ne pišejo nič, in če pišejo, potem pretežno enostransko ali pa sploh napačno. Ničesar ni nikjer zaslediti o raznarodovalni protislovenski politiki nacizma, o ponemčevanju, preganjanju, izseljevanju Slovencev in o slovenskem uporu, prav tako nič o uresničevanju člena 7.

V petek zvečer je povabil udeležence na sprejem deželni glavar Leopold Wagner, ki je poudaril važnost tega seminarja. Ravnatelj Vospernik pa je v svojem odgovoru povzel Moritschevo pobudo o učbeniku za novejšo zgodovino koroških Slovencev in dodal, da bi bilo tudi primerno vplesti literarne tekste (npr. iz Prežihove „Požganice" ni Perkonigovih „Patriotov" za obdobje plebiscitnih bojev).

Za soboto sta bili predvideni predavanji graškega univ. as. dr. Erika Prunča (Jezikovno udejanjanje kot možna oblika učenja jezika) in tržaškega pisatelja Alojza Rebula (Beseda in duh v slovenski literaturi).

Dr. Prunč je opozoril na razne posebnosti, ki jih je nujno treba upoštevati pri učenju jezika (npr. nasprotja slovenščina — nemščina, podobnosti, izhajanje iz narečja i. dr.). Profesor Rebula pa je na žalost zbolel za zlatenico in zaradi tega ni mogel priti.

Nadzornik dr. Valentin Inzko, vodja seminarja, je ob zaključku poudaril pomen takega, zdaj že tretjega seminarja in nakazal glavna težišča pedagogika — zgodovina — slovenščina. Opozoril je tudi na sodelovanje med Slovensko gimnazijo in celovško univerzo (šolska praksa za tiste kandidate, ki študirajo slovenščino ali ruščino), pozdravil Moritschev predlog za sestavo učbenika o zgodovini Slovencev od leta 1918 naprej in se zahvalil vsem tistim, ki so ta seminar omogočili.

Na koncu so se vsi navzoči spomnili v minuti molka pred kratkim umrlega univerzitetnega profesorja dr. Aleksandra Issatschenka, ki bi bil moral tudi predavati letos; njegovo lansko predavanje o pomenu irskih misijonarjev za delovanje Cirila in Metoda se je vtisnilo vsem živo v spomin.

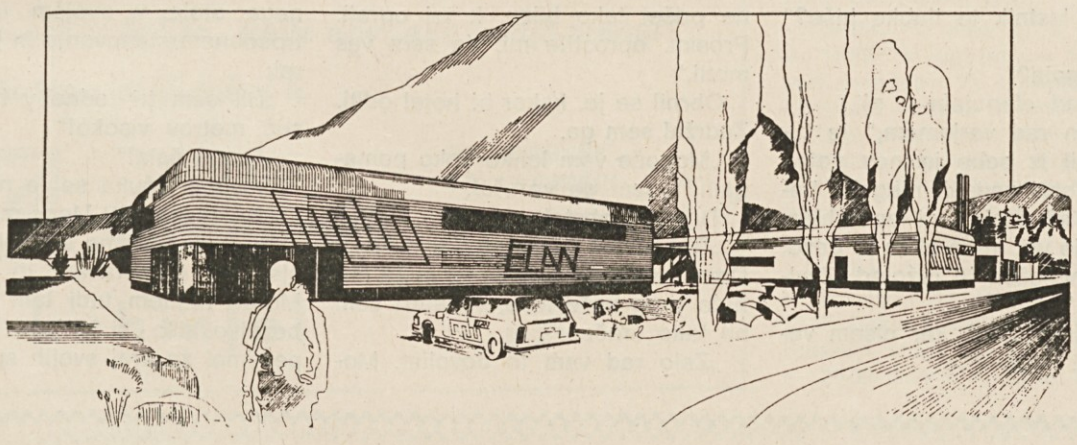

ELAN

gradi v Brnci tovarno smuči. Za gradnjo so potrebna dela profesionistov iz sledečih obrti:

1. **gradbeno mojstrska dela**
2. **zemljiški premiki**
3. **tesarska dela**
4. **jeklo, beton in elementi**
5. **jeklo-betonska dela**
6. **kolarska dela za metalne fasade in pločevinsko obdelavo**
7. **instalacije za kurjavo, zračenje in kompresorske naprave**
8. **instalacije za jaki in šibki tok ter strelozaščitna dela**
9. **dobava in montaža luči**
10. **pleskarska dela**
11. **keramična dela**
12. **dobava in montaža akustičnih stropov**
13. **steklarska dela**
14. **vrtnarska dela**
15. **kuhinjska oprema**
16. **oprema za biroje, prodajne in socialne prostore**
17. **oprema skladišč**

Vabimo firme, da dajo svoje ponudbe.
Podlage lahko dvignejo pri:
ELAN, družba z o. j. za proizvodnjo in trgovino športnih izdelkov, 9020 Celovec, Viktringer Ring 5/II, Telefon: (0 42 22) 33 1 84, 33 1 85 Teleks: 42304.

V Globasnici se je v nedeljo končal kulturni festival ob petinsedemdesetletnici društva. V četrtek je nastopil slovenski vrhunski zbor Slava Klavora iz Maribora, v petek pa je predaval dr. Erih Prunč iz Gradca o temi: Še se splača govoriti slovensko (glej posebno poročilo). Oder mladje Koroške dijaške zveze pa je v soboto nastopil s plesočim osličkom. Na sliki vidite nastop globaških pevcev na slavnostni akademiji. Večje poročilo bomo prinesli — zaradi tokratnega pomanjkanja prostora — v naslednji številki.

VABILO

Zvezna gimnazija za Slovence v Celovcu prisrčno vabi na

šolsko akademijo

ki bo v nedeljo, dne 28. maja 1978, ob 14.30 uri v Delavski zbornici (Arbeiterkammer) v Celovcu.
Gimnazija obhaja 100-letnico rojstva velikega slovenskega pesnika Otona Župančiča pod geslom:

„ŽIVETI — UMRETI JE USODA NAŠA,
A CILJ NAM JE VISOKO POSTAVLJEN!"

Na sporedu so recitacije ter pevske in instrumentalne točke s posebno spremno besedo, nadalje plesi po ljudskih motivih.
V prostorih pred dvorano bodo dijaki prodajali lastna ročna dela. Dobiček bo služil podpiranju dijakov.
Svetujemo in prosimo, da si vstopnice pravočasno preskrbite v pisarni Zvezne gimnazije za Slovence.

RAVNATELJSTVO

VILESZLAV KOCOUREK:

Psihološki moment

Rečem vam, da v športu ne smete nikoli pozabiti na psihološki moment. To vam pravim jaz, Gustav Parolek, ki so ga nekoč vsi poznali kot „češkega Herkulesa“. To drži kot beton, vam rečem! Da, trening je življenjsko vprašanje, taktična priprava, tehnika. Vse lepo in prav, toda če pri nasprotniku nastopi psihološki moment, je konec z vami. Drži kot beton. Ne verjamete? Pa naj vam povem, kaj se mi je zgodilo pred kakimi štiridestimi leti v Pragi.

Kadar je kdo izgovoril ime Parolek, je vsakdo vedel, koga misli, zakaj Parolek je bil en sam, in sicer tisti, ki je v štirih minutah premagal maroškega prvaka El Sufo, spravil na tla madagaskarsko „puščico“ Esawa in presenetil ves športni svet v boju s svetovnim prvakom Anderssonom. Tisti Gusta Parolek sem bil jaz, kakor zdaj stojim pred vami, samo nekaj kilogramov lažji.

Pred štiridestimi leti so povabili v Prago Anderssona, da bi se spoprijel s Hopličkom, ki je tisto leto postal prvak republike. Andersson je bil takrat na vrhuncu slave. Potoval je po Evropi in premagoval vse po vrsti, listi so pisali o njem, da je najboljši borec, kar se jih je kdaj spoprijelo v grškorimskem slogu. Nihče sicer ni računal, da bo Hopliček premagal Anderssona, dvoboj so organizirali zato, da bi se na tribune nagnetlo ljudi, to je bilo najvažnejše. Vsa Praga je hotela vstopnice za Lucerno, vsi so hoteli videti „molčečega severnjaka“, kako valja svoje nasprotnike po areni. Jaz sem šel tja strokovno, ker sem menil, da bom nemara odkril kak posrečen prijem za bodoče tekme.

Tisto nedeljo sem po kosilu malo legel. Žena je bila takrat v zanimivem stanju, kot pravimo, in sem jo v soboto pospremil v porodnišnico, zato sem bil sam. Svojih osemindevedeset kilogramov žive teže sem vrgel z divana in skočil k vratom. „Kaj je? Kdo pa je?“ V življenju se primeri marsikaj. Ležiš na divanu in čakaš na novice iz porodnišnice pa zazvoni in pred vrati stoji manager.

„Kaj pa je, Tylner? Saj ste bledi, kakor da vas je kdo namazal z belim lakom!“

„Parolek, vi ste edino bitje, ki lahko prepreči, da bi storil samomor. Z menoj je konec, strašno smolo sem imel. Parolek, vzemite kovček in majico pa pojdite z menoj! Borili se boste z Andressonom.“

Verjemite, da tega nisem pričakoval, to drži kot beton.

„Počakajte, Tylner! Imam popoldansko vstopnico za Lucerno. Tam piše, da se bo molčeči severnjak spoprijel z našim prvakom Hopličkom. Tam piše, da bo senzacija za vse Pražane.“

„Jaz sem poklicni manager, Parolek,“ mi je rekel. „Organiziram dvoboje. Toda če si rokoborec na dopoldanskem treningu zlomi ključnico, kaj se zgodi potem?“

Zavezal sem si kravato in šla sva. V pritličju sem pozvonil pri Šretrovih in rekel njihovemu štirinajstletnemu fantu: „Jardo, tu imaš vstopnico za popoldne. Dam ti jo, če boš skočil poprej v porodnišnico in boš povedal gospe Parolkovi, da me danes ne bo, ker se bom v Lucerni spoprijel z Anderssonom.“

Uro kasneje sva si z molčečim severnjakom podala roke. Takih mišic še nisem videl svoj živ dan, to drži kot beton. Mišice kot Kilimandžaro! „Kar odnehajva,“ sem rekel managerju. „Tale bo pometal z menoj vse kotičke arene.“

„Kaj hočemo,“ mi je odgovoril. „To je Andersson. Ime pove vse. Bodite previdni, ne dajte mu blizu...“

Lahko mi verjamete, da sem kazal od prvega žvižga nepristranskega dunajskega sodnika Brauna pravega športnega duha in sem tehnične pomanjkljivosti nadomeščal z požrtvovalnostjo, ki so jo gledalci bogato nagrajevali z ploskanjem. Dvakrat sem vzel severnjaku vrat v klešče svojih nog, vendar se je izvil.

Po sedmih minutah je sodnik za nekaj trenutkov prekinil dvoboj, ker je opazil, da se na eni strani maje steber z vrvjo. Pokimal sem občinstvu, ki mi je ploskalo, nato pa sem stopil v svoj kot, da bi si nabral novih moči.

In takrat, gospoda moja, ko sem računal, koliko časa bom še vzdržal, je prišel psihološki moment. Tisti trenutek je posegla v boj moja Nana, ne sicer osebno, temveč po posredovanju Jarda Šretra, ki se je prerinil v prvo vrsto in zaklical: „Vaša žena sporoča, da je vse dobro minilo“.

„Čakaj, Jardo! Kaj je minilo? Kaj naj to pomeni? Dečka ali deklico?“

„Poročila je, da imate kar oba hkrati!“

Dvojčka torej? Dragi moji, temu se pravi psihološki moment! Gledalci so zagrmeli: „Bravo Parolek! Tega Hopliček ne bi zmogel!“

Prav takrat je sodnik zažvižgal. Skočil sem v ring in pograbil svojega molčečega severnjaka okoli pasu. Še preden sem se dobro zavedel, sem ga imel na tleh, sodnik pa je počasi štel do deset.

„Vedi, da sta se danes češkemu Herkulesu rodila deček in deklica!“ sem mu rekel, ljudje pa so metali v ring vse, kar jim je prišlo v roke. Takšnega ploskanja in vpitja še nisem doživel, vam rečem, drži kot beton! Potem sem zmagoval po Evropi, vendar si takšne zmage nisem priboril nikoli več. Ni bilo psihološkega momenta.

Sicer pa — eden v življenju je kar dovolj, mar ne? Drži kot beton!

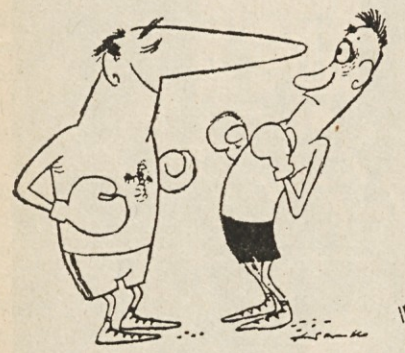

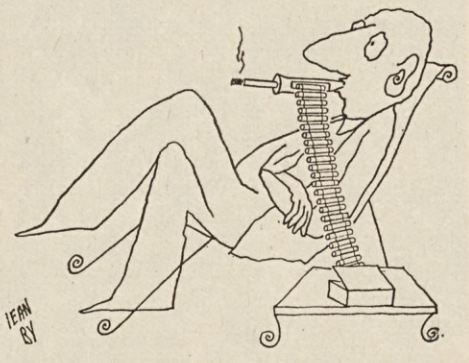

JO HANNS ROESLER:

Kraj spominov

Moja žena je vzkliknila:

„Feliks!“

„Da? Kaj pa je?“

„Poglej!“

„Kaj?“

„Moža pri ograji!“

In res, pri ograji je slonel mož in jokal. Z glave je snel klobuk in dvigal oči proti naši hiši, kot bi prihajalo vse njegovo gorje iz nje. Pri tem pa se je njegovo telo streslo zaradi ihtenja tako, da bi se mož smilil celo psu.

Šel sem k njemu.

„Kaj pa vam je?“ sem ga vprašal.

Tujec se je prestrašeno obrnil.

„Nič, nič,“ je dejal, „že grem že grem.“

„Ste bolni?“

„Ne. Zelo ste prijazni. Dovolite, da vas nekaj vprašam?“

„Prosim.“

„Ste vi lastnik te ljubke hiše?“

„Da.“

„Vam ugaja?“

„Zelo rad stanujem v nji.“

„To vam rad verjamem,“ je tujec bruhnil iz sebe in nov potok solz je skoraj zadušil njegove besede. „Daleč naokoli ni lepše hiše. Kako lep je vrt, kako blizu je gozd, kako daljnosežen je razgled. Zavidam vam.“

„Oh!“ sem rekel, ker nisem vedel, kaj bi odgovoril.

„Pravzaprav vam ne bi smel zavidati!“

„Ne?“

„Veste, kdo sem?“ je tujec vprašal.

Tega nisem vedel.

„Kdo?“ sem zato vrpašal.

„Pred vami stoji nesrečni nekdanji lastnik te hiše. Da, ta lepa hiša, oddaljena od ljudi, tu visoko na hribu, je bila nekoč moja. Kako srečen sem bil tu s svojo rodbino. Potem mi je umrla žena. Pa sem si mislil, da tu ne bom mogel več vzdržati in sem hišo prodal. Preselil sem se v mesto. Tam pa mi je šlo vse narobe. Izgubil sem svoj denar, izgubil sem vse, kar sem imel. Nisem več vedel, kako naprej. Toda enkrat sem še hotel videti hišo, v kateri sem bil tako srečen. Odpravil sem se sem. Če bi bil vedel, da ste me opazili, bi ne prišel tako blizu, k tej ograji. Prosim, oprostite mi, da sem vas motil.“

Obrnil se je, kakor bi hotel oditi. Zadržal sem ga.

„Mogoče vam lahko kako pomagam?“ sem ga vprašal.

Tujec je obstal.

„Res, zame lahko storite mnogo. Dovolite mi, da prestopim le za minuto prag vaše hiše, v kateri sem bil tako srečen.“

„Zelo rad vam to dovolim. Moja žena nama bo skuhala kavo. Pridite!“

Žena nama je skuhala kavo. Pripravila nama je tudi večerjo. Ker pa se je nagibal večer že v noč, mu je pripravila tudi posteljo, v kateri je prespal.

„V naši hiši imamo dovolj prostora, gospod Ščuka!“ je rekla žena prijazno. „Če pa nam hočete napraviti veselje, lahko ostanete nekaj dni naš gost.“

„Tega vabila ne bi mogel sprejeti.“

„Ta hiša je bila nekoč vaša. Želim, da se počutite v nji kar najbolje!“

Gospod Ščuka se je res počutil kar najbolje. Podnevi je ležal na soncu v ležalniku, se lepo sprehajal po bližnjem gozdu, za mizo je bil tudi vsakokrat točen in žena se nikakor ni mogla pritoževati, da bi imel slab tek. Tudi za klet svojega gospodarja je imel polno razumevanje. In tako so se nabrali dnevi v nekaj tednov, dokler mi ni preostalo nič drugega, kot da sem svojemu gostu nekega jutra pojasnil:

„Moj dragi Ščuka, žal mi je, da se bomo morali posloviti.“

„Vašo gostoljubnost sem res že predolgo izrabljal.“

„Veseli me, če ste se v svoji stari hiši počutili dobro. Žal pričakujem druge goste.“

„Razumem. Le...“

„Želite še kaj?“

„Ne upam si izraziti svoje želje. Nimam namreč denarja za vožnjo domov!“

Segel sem globoko v žep in rekel:

„Tu imate, dragi gospod Ščuka! Upam, da ste preživeli pri nas lep čas spominov. In če mislite zdaj nazaj na svoj stari dom, vam ne bo težko pri srcu.“

Žena in jaz sva še dolgo gledala za njim in mu mahala, ko je korakal po cesti dokler nama ni izginil izpred oči.

*

„Gospod Ščuka, vi ste pa zdravi kot riba!“

Gospod Ščuka je vstal iz udobnega stola v svojem imenitnem trosobnem stanovanju in je kar žarel:

„Bil sem tri tedne v hribih. Tisoč metrov visoko!“

„Draga šala!“

Gospod Ščuka se je nasmehnil.

„Ne vsakokrat! Mene moje počitnice nikdar nič ne stanejo. Prihodnje leto nameravam iti k morju. Morda najdem tudi tam kako ljubeznivo hišo, ki jo bom lahko zopet imel za kraj svojih spominov.“

DR. JAKOB SKET: 4

Miklova Zala

Globoko ganjen utihne sivolasi oče; notranja žalost ga je hudo prevzela. Svetla solza se mu utrne iz rosnega očesa. Nato se ozre proseče proti nebu in potoži v globokem vzdihljaju svoj žalostni stan Bogu v nebesih. Vsemogočni v višavah je uslišal molitev bogaboječega starca; zakaj sina so ganile očetove besede. Ko je namreč videl, kako je oče milo in zaupno gledal proti nebu, pristopil je k njemu, ga prijel za vele roke in rekel:

„Oče, moj dobri oče! Vaša želja mi je bila in mi bo vedno sveta. Nikdar ne pozabim, kar sem dolžan vam in svojim pradedom in vsej okolici. Prišli so zares trenutki, ko sem omahoval in so me preslepili nasmehljaji Almirini. Ali nocoj, oče, vam prisegam, da se vdam za vselej vaši želji in — M i k l o v i Z a l i.“

Mirno se ozre sedaj oče na sina; težek kamen se mu je odvalil od srca. Nato položi roke na njegovo glavo in prosi pod milim nebom blagoslova zanj in za njegovo nevesto.

Lahkega srca sta korakala potem oče in sin proti domu. Hitro sta prišla skozi sadni vrt do hleva. Tu kreneta proti hiši, in glej, luč je še svetila v materini sobi. Zdaj pospešita korake, a naenkrat ju ustavi velik, črn pes, ki zalaja hudo nad njima. Ko ga pokliče Mirko po imenu, umolkne takoj in se jima začne dobrikati in skakati okoli njiju, kakor da mu je žal, da ni že od daleč spoznal prišlecev.

V tem trenutku se odpro hišne duri. Na prag pride z lučjo v roki — Miklova Zala. Vsi trije se prijazno pozdravijo in stopijo skupaj v hišo.

T r e t j e p o g l a v j e

Oče Serajnik ni pričakoval družbe na svojem domu. Mislil si je, da bodo že vsi spali, ko dojde domov. Imel je namreč dobro kmetsko navado, da so šli v njegovi hiši zvečer hitro spat, v jutro pa so s svitom vred vstajali. Zatorej je bila zvečer malokdaj družba pri njem.

Tudi to noč ne bi bilo Miklove tete in njene Zalike pri Serajniku, ko ju ne bi bila Serajnikova mamica povabila k sebi na večer, da ji sami doma ne bode predolg čas.

Zalika je bila hči Serajnikovega soseda Mikla. Miklovo posestvo ni bilo veliko. Mikla so prištevali srednjim kmetom. Bil pa je svoboden gospodar. In to je bilo velike važnosti v tedanjem času, ko niso vsi kmetje imeli še lastne pravice nad svojim posestvom.

Lepa, belo zidana hiša Miklova je bila le par streljajev od Serajnika oddaljena; visoko sadno drevje jo je obdajalo.

Zalika je bila edini otrok pri Miklovih. Oče je imel veliko veselje s svojo hčerko. Ali te radosti ni dolgo užival. Dve leti po njenem rojstvu je gnalo njega in njegovega brata Marka blago navdušenje za krščansko vero v boj proti Turkom, a nobenega ni bilo več nazaj. Le Serajnik, Mirkov oče, ki je bil tudi šel z njima, je prišel srečno domov, prinesel pa je s seboj žalostno novico o nesreči svojih dveh tovarišev.

Miklova žena je ostala vdova. Njena edina sreča in veselje je bila odslej Zalika. Njo je redila in odgojevala, kakor koli je mogla in znala. Serajnik, njen sosed, je bil odslej tako rekoč desna roka in edina podpora Miklovi hiši. Pomagal je svoji sosedi s svetom in dejanjem. Bil je tudi Zaliki krstni kum (boter) in njen varuh. Zaradi tega se je še bolj poganjal za Miklovo gospodarstvo. Rekli bi torej lahko, da je Serajnik gospodaril na dveh kmetijah, doma in na Miklovem.

Tako so leta hitro potekala. Posebno veselje je bilo gledati, kako sta rastla Serajnikov Mirko in Miklova Zala. Veliko radost je imel Serajnik s svojim sinom, a še večjo s svojo varovanko, Zaliko. Dekletce se je lepo razvijalo in postalo pravi biser za vso župnijo. Devet župnij ni baje premoglo tako brhkega dekleta. Zategadelj so jo imenovali Zalo ali Zaliko, ne pa Roziko, kakor so klicali druga dekleta istega imena.

Zalina lepota je zaslula daleč na okrog po Rožni dolini. Prešla je celo v pregovor. Kdor je namreč hotel lepo žensko postavo označiti z besedami, rekel je le: Lepa je kakor Miklova Zala, in to je bilo največje priznanje.

Spomin na njeno lepoto živi še dandanes v Rožni dolini. Milo se stori človeku, ko sliši, kako sivolasi možje ognjevito opisujejo Zalino lepoto in ti pripovedujejo o njeni žalostni usodi.

Zalika pa se ni ponašala s svojim zakladom. Dobro je vedela, da je zunanja lepota minljiva in da lahko škoduje človeku. Le kadar se čednost druži z lepoto, zadobi ta svojo pravo vrednost. To je znala tudi naša Zalika. In če ji je katera tovarišica zavidala njeno zunanjost, je vselej odgovorila: ženska lepota je podobna cvetoči, nežni rožici, katero lahko slana čez noč pogubi.

RADIO CELOVEC
SLOVENSKE ODDAJE

NEDELJA (Binkošti), 14. maja:
07.05—07.35 Duhovni nagovor — „Duh napolnjuje zemljo . . .“ (praznična glasbena oddaja).

PONEDELJEK, 15. maja:
07.05—07.35 Naj pesmica naša darilo vam bo.

TOREK, 16. maja:
09.30—10.00 Za našo vas.
13.45—14.30 Celovški radijski dnevnik — Šport — Otroci, poslušajte!

SREDA, 17. maja:
13.45—14.30 Celovški radijski dnevnik — Ljudske pesmi — Cerkev in svet.

ČETRTEK, 18. maja:
13.45—14.45 Celovški radijski dnevnik — Družinski magazin.

PETEK, 19. maja:
13.45—14.30 Celovški radijski dnevnik — Dr. A. Feinig: Hišna, ledinska in krajevna imena v Rutah — Okrogle viže.

SOBOTA, 20. maja:
09.45—10.30 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.

TV Ljubljana
1. SPORED

NEDELJA, 14. maja: 8.55 Poročila — 9.00 Za nedeljsko dobro jutro: Mladinski zbor osnovne šole Trnovo — 9.25 625 — 9.50 Rubežniki — oddaja TV Sarajevo — 10.40 Otroška oddaja — 11.25 Mozaik — 11.30 Kmetijska oddaja — 12.30 Poročila, Britanska enciklopedija, Kviz glasbene mladine Slovenije, Okrogli svet, Dedinja, celovečerni film, Poročila, Športna poročila — 17.25 Praga: Svetovno hokejsko prvenstvo, prenos srečanja 2—1, v I. odmoru reportaža s svetovnega hokej. prven. 3—4 — 19.30 TV dnevnik — 20.05 D. Jovanović: Vikend, barvna nanizanka Konec tedna — 21.05 Iznad Lima, barvna dokumentarna odd. TV Beograd — 21.35 TV dnevnik — 21.50 Športni pregled — 22.35 Svetovno prvenstvo v boksu — 23.20 Poročila.

PONEDELJEK, 15. maja: 9.05 TV v šoli: Pravopis, Detergenti, Nuklearna energija Zagreb — 10.00 TV v šoli: Materinščina, Risanka, Zemljepis — 11.10 TV v šoli: Za najmlajše — 15.05 TV v šoli — ponovitev — 16.00 Ljudje in zemlja — ponovitev — 17.05 Poročila — 17.10 Vrtec na obisku: Kaj ve ciciban o prometu — 17.25 Britanska enciklopedija — 17.50 Obzornik — 18.00 Kako daleč odloča — izobraževalna serija Da bomo laže odločali — 18.15 Matematika v vsakdanjem življenju, barv. serija Čas in računanje — 18.40 Mozaik — 18.45 Mladi za mlade — 19.15 Barvna risanka — 19.30 TV dnevnik — 20.05 Č. Sijarić: Todora — 21.20 Kulturne diagonale — 22.00 TV dnevnik — 22.15 Mozaik kratkega filma.

TOREK, 16. maja: 8.30 TV v šoli: Nemščina, Perjad, Računstvo, TV vrtec, Mesto — kulturni spomenik — 10.00 TV v šoli: Prirodoslovje, Risanka, Glasbena vzgoja — . . . Poročila — 17.30 Glasbena oddaja — 17.55 Obzornik — 18.05 Pisani svet: Laž, barvna oddaja — 18.40 Mozaik — 18.45 Jugoslovanska trimska televizija — 19.15 Barvna risanka — 19.30 TV dnevnik — 20.05 Ko se korenin zavemo, V. del dokumentarne oddaje — 21.00 M. Dombrowska: Noči in dnevi, barvna nadaljevanka — 21.55 TV dnevnik — 22.10 Iz koncertnih dvoran — B. Bartok: Čudežni mandarin, P. Ramovš: Koncert za violončelo in orkester — 22.50 Poročila.

SREDA, 17. maja: 8.35 TV v šoli: Dnevnik 10, Beograd, Vzhodna Makedonija, TV gledališče — 10.00 TV v šoli: Kocka, kocka, Risanka, Film — 14.25 Svetovno prvenstvo v boksu — 17.25 Poročila — 17.30 Z besedo in sliko: Zlata skledica — III. del — 17.45 Popotovanje v deželo lutk — 18.05 Obzornik — 18.15 Ne prezrite: Po sledeh neke rastave — 18.45 Mozaik — 18.50 Postal sem partizan — barvna oddaja iz cikla Moč zborovskega zvoka — 19.10 Barvna risanka — 19.30 TV dnevnik — 20.00 Film tedna: Posebna vzgoja, barvni film — 21.45 Sodobniki: Srečko Brodar — 22.05 TV dnevnik.

ČETRTEK, 18. maja: 9.00 TV v šoli: Istrski gradiči, Neuvrščeni, Elektronika, Ali ste vedeli — 10.00 TV v šoli: Francoščina — 10.30 TV v šoli: Risanka, Fizika — 14.20 Poročila — 14.25 Svetovno prvenstvo v boksu — 17.30 Avtomobili in ljudje — serijski film — 18.25 Obzornik — 18.35 Profesor Baltazar — barvna risanka — 18.45 Tehtnica za natančno tehtanje — barvna oddaja TV Beograd — 19.15 Barvna risanka — 19.30 TV dnevnik — 20.05 V živo: Mladi danes — 22.30 Nogomet Italija : Jugoslavija, posnetek iz Torina 24.00 Poročila.

PETEK, 19. maja: 9.00 TV v šoli: Ruščina, Od petka do petka, Živa bitja — 10.00 TV v šoli: Ruščina, Risanka, Zgodovina — 15.00 TV v šoli — ponovitev — 17.15 Poročila — 17.20 Polieder H 3 — oddaja TV Zagreb — 17.35 Ostržek — barvna serija — 18.00 Obzornik — 18.10 Slovenski rock: Andrej Šifrer — 18.40 Mozaik — 18.43 Srce, motor krvnega obtoka — izobraževalna serija Človekovo telo — 19.10 Barvna risanka — 19.30 Odrske luči — 21.05 Razgledi — 21.35 TV dnevnik — 21.55 P. Graves: Jaz, Klavdij, barvna nadaljevanka — 22.45 Poročila.

SOBOTA, 20. maja: 8.00 Poročila — 8.05 Profesor Baltazar — barvna risanka — 8.15 Z besedo in sliko: Zlata skrinjica — III. del — 8.30 Vrtec na obisku: Kaj ve ciciban o prometu — 8.45 Tehtnica za natančno tehtanje — 9.15 Pisani svet: Laž — 9.50 Kaj je delovno razmerje, oddaja iz cikla Da bomo laže odločali — 10.05 Dokumentarna oddaja — . . . Jugoslovanska trimska televizija — . . . Poročila — 15.50 Nogomet Trepča : Rijeka, prenos — 17.45 Obzornik — 17.55 Sedmi kontinent — 19.15 Barvna risanka — 19.30 TV dnevnik — 20.00 Kolaček sreče, film — 22.10 TV dnevnik — 22.25 Svetovno prvenstvo v boksu — posnetek — . . . Poročila.

TV Ljubljana 2. spored

NEDELJA, 14. maja: 15.25 Nedeljsko popoldne — 20.00 Divja opera: Iran — II. del dokumentar. oddaje — 21.00 Včeraj, danes, jutri — 21.20 Celovečerni film.

PONEDELJEK, 15. maja: 17.15 TV dnevnik — 17.35 TV koledar — 17.45 Velika predstava na morskem dnu — 18.00 Dositejeve basni — 18.15 Sodobni svet — 18.45 Mladi za mlade — 19.30 TV dnevnik — 20.00 Športna oddaja 20.30 Izkušnje — 21.00 Poročila — 21.25 Celovečerni film.

TOREK, 16. maja: 17.15 TV dnevnik — 17.35 TV koledar — 17.45 Pisani svet — oddaja TV Ljubljana — 18.15 Literatura — 18.45 Dnevnik 10 — 19.05 Kulturni pregled — 19.30 TV dnevnik — 20.00 V središču — 20.50 Akcije — 20.55 Svetovno prvenstvo v boksu — prenos — 22.30 24 ur — 22.35 Znanost — 23.20 Izviri.

SREDA, 17. maja: 16.55 Vaterpolo Madžarska : Jugoslavija — prenos — 18.15 Dokumentarna oddaja — 18.45 Glasbeni solisti — 19.30 TV dnevnik — 20.00 Sonce je zašlo za zalivom, TV drama — 21.00 Svetovno prvenstvo v boksu — prenos — 22.30 Včeraj, danes, jutri — 22.35 Mladinski jazz klub.

ČETRTEK, 18. maja: 17.30 TV dnevnik — 17.45 TV koledar — 17.55 Dan zmage — otroška oddaja — 18.25 Ali morda veste? — 18.55 Torino: Nogomet Italija : Jugoslavija — prenos — 20.50 Svetovno prvenstvo v boksu — prenos.

PETEK, 19. maja: 17.15 TV dnevnik — 17.35 TV koledar — 17.45 TV drom — 18.15 Razvoj Jugoslovanskega vojnega letalstva — 18.45 Glasbeni klub — 19.30 TV dnevnik — 20.00 Kulturni mozaik — 21.00 Včeraj, danes, jutri — 21.20 Portreti — 22.05 Srednjeveška in renesančna glasba — 23.05 Zabava vas Benny Hill.

SOBOTA, 20. maja: 17.45 Plus pet — 18.45 Gledališče v hiši — 19.30 TV dnevnik — 20.00 E. de Filippo: Milijonarski Neapelj — II. del, glasbene komedije — 21.30 24 ur — 21.40 Feljton.

DOM v TINJAH

ROMANJE ZA UDELEŽENCE IZ PODJUNE V NOVO ŠTIFTO NA DOLENJSKEM IN NA RAKOVNIK PRI LJUBLJANI

v soboto, 3. junija 1978
Vozi: avtopodjetje SIENČNIK
Cena: šil. 150.—
Prijave sprejema 9121 Dom v Tinjah, tel.: 0 42 39 - 642, do 20. maja
Število je omejeno!

V soboto, 17. junija
ROMANJE NA SV. VIŠARJE
za župnije Suha, Žvabek, Pliberk, Kazaze

ROMANJE V MARIA LORETTO (največja Marijina božja pot v Italiji) — v SAN GIOVANNI (kjer je živel in deloval pater Pij), na MONTE CASSINO (benediktinski samostan, ki ga je ustanovil sv. Benedikt) — RIM — ORVIETTO — PADOVO
od ponedeljka, 5. junija, do ponenedeljka, 12. junija 1978
Cena: šil. 2270.—
Vozi: avtopodjetje SIENČNIK
Prijave: sprejema Dom v Tinjah do 23. maja
Prijavljenci dobijo točnejši razpis
Duhovni vodja: g. Anton Cvetko

V soboto, 24. junija
ROMANJE NA SV. VIŠARJE
za župnije Šmihel, Globasnica, Št. Lipš in Dobrla vas

Za dobro voljo

Mlad vojak je leno koračil po dvorišču vojašnice. Sreča ga oficir in nahruli: »Zakaj postopate tu naokrog. Saj niste civilist, sploh pa — kaj ste po poklicu v civilu?«

»Trgovec, gospod polkovnik!«

»Imate nastavljence?«

»Da, dvajset gospod polkovnik!«

»No kaj bi vi naredili, če bi bili nastavljenci v službenem času postopali kot vi sedaj?«

Vojaku zažari obraz: »Na licu mesta bi jih odpustil!«

Berite in širite „nt“!

ZA TISKOVNI SKLAD SO DAROVALI

Herbert Zidej, Srednja vas	šil.	10.—
Neimenovani, Breznica	šil.	20.—
Johan Inzko, Podgorje	šil.	20.—
Mirko Janežič, Rute	šil.	20.—
Valentin Müller, Rute	šil.	20.—
Jožefa Umeg, Šmiklavž	šil.	20.—
Marija Karlbauer, Šmartin	šil.	20.—
Anton Pervinšek, Potok	šil.	20.—
Anton Samonig, Vrba	šil.	20.—
Lovrenc Bister, Svetna vas	šil.	20.—
Ivan Rus, Struga	šil.	20.—
Pavla Ramusch, Podgorje	šil.	30.—
Angela Obilčnik, Rute	šil.	30.—
Marija Kunčič, Podsinja vas	šil.	30.—
Sebastijan Malle, Rute	šil.	40.—
Agnes Kröpfl, Šentjanž	šil.	50.—
Neimenovani, Podsinja vas	šil.	50.—
Družina Breznikar, Bistrica v Rožu	šil.	50.—
Dr. Stanko Jelen, Bistrica v Rožu	šil.	50.—
Helena Tischler, Rakole	šil.	50.—
Pavel Buch, Klopče	šil.	50.—
Valentin Kassl, Želinje	šil.	50.—
Avgust Krištof, Podbreg	šil.	50.—
Johan Bavman, Šentpeter na Vašinjah	šil.	50.—
Fridi Mak, Gorenče	šil.	50.—
Berta Riepl, Hrenovče	šil.	50.—
Melanija Begusch, Sveče	šil.	50.—
Florijan Krištof, Dragoziče	šil.	50.—
Janko Janežič, Leše pri Šentjakobu	šil.	50.—
Johan Kajžnik, Svatne	šil.	50.—
Ivan Pirker, Podrožca	šil.	50.—
Dr. Simon Hoja, Šentjakob v Rožu	šil.	50.—
Franc Schuster, Rožek	šil.	50.—
Neimenovani, Škofiče	šil.	50.—
N. N., Kapla ob Dravi	šil.	50.—
Marija Wigoschnig, Žihpolje	šil.	50.—
Neimenovana, Radiše	šil.	50.—
Rudolf Kamnik, Stari trg	šil.	50.—
Ana Roš, Železna Kapla	šil.	50.—
Valentin Planteu, Ricinja	šil.	70.—
Hanzi Feinig, Sveče	šil.	100.—
J. V., Hodiše	šil.	100.—

Posebnost je boljša, kajti navadno imajo mnogi!
Zaradi tega rajši takoj h

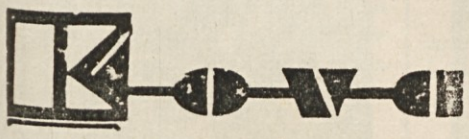

po kuhinje!

PODJERBERK — ST. KATHREIN
Škofiče/Schiefling
Tel.: 0 42 74 - 29 55 18
Celovec/Klagenfurt
Rothauerhaus
Tel.: 86 2 92

Zalika je bila ponižno dekle in je živela le za dom in za svojo mater. Nikdar se ni laskala ljudem. Kazala se je bolj trdega kakor mehkega srca. Mladeniči so jo vsi častili in spoštovali; marsikateri je tudi gojil tajno prijateljstvo do nje. Približevati pa se ji ni upal nobeden izmed njih, ker so dobro vedeli, da jo je oče Serajnik izvolil svojemu sinu za ženo. A z Mirkom, najbogatejšim mladeničem v vsej okolici, ni mogel nobeden tekmovati.

In to bi bilo tudi zastonj: Zalika je od nekdaj že rada videla Mirka, svojega tovariša in prijatelja v mladosti. Z njim je vzrastla, z njim igrala, z njim se učila, z njim pretrpela dobre in hude čase. Serajnika pa je imela za svojega, kakor za njegovega očeta. Sploh se je smatrala za njegovo lastno hčer. A tudi Mirko je rad videl svojo tovarišico. Njegova otročja vdanost do nje pa se je izpremenila pozneje v mladeniško in moško ljubezen. In ta je ostala dolgo časa trdna kakor železo. Iskro njegove ljubezni je netila in vzdrževala Zalina lepota in njena deviška čednost.

Prišel pa je dan izkušnjave za Mirka.

Pred petimi leti se je bil v šentjakobski župniji naselil neki tujec, kakor je že prej omenil oče Serajnik. Pri sebi je imel precej starikavo žensko in mlado, štirinajstletno deklico. Imenovali so ga Laha, pozneje mu pa še prideli priimek Tresoglav.

V tedanjem času so bili tuji, osobito laški in židovski trgovci in kramarji v naših krajih zelo nepriljubljeni. To so bile namreč prave pijavke za naše ljudstvo. Spravljali so ubogega kmeta ob vsak pridelani in prihranjeni vinar. Sreča je bila za tisto župnijo in vas, kjer ni bilo take kmetske nadloge.

Tudi denar so ti tujci radi izposojevali, a seveda le na visoke obresti. Po 25 do 50 odstotkov (procentov) so zahtevali židovski in laški oderuhi. Naš kmet pa si tedaj ni mogel tako lahko pomagati kakor dandanes. Hranilnic še takrat niso poznali, niti deželnih, niti mestnih, niti občinskih. Denarja nisi mogel dobiti od žive duše. V stiskah je bil torej laški in židovski kramar kmetu edini pomočnik. Toda pri tem se je tisti, ki je izposojeval, bogatil ob kmetovih žuljih.

Vsled tega se taki tujci niso mogli našim kmetom priljubiti. Bili so jim trn v peti. Čestokrat se je celo prigodilo, da so kmetje take pijavke iztirali iz svojega kraja. In gosposka sama se ni protivila temu, dobro vedoč, kako ti oderuhi na nič spravljajo ubogega kmeta. Da, v poznejših letih je prišel celo od deželne gosposke ukaz, da se morajo vsi židovi in tuji kramarji, ki nimajo domovinske pravice, pobrati iz dežele.

Te težkoče in neprijetnosti je poznal tudi Lah Tresoglav. Slutil je, kaj se mu utegne pripetiti, ako si ne pridobi v kratkem domovinske pravice. Zatorej si je prilastil Knezovo kmetijo v Svetnah. Kot lastnik nepremičnega posestva pa je lahko dobil od gosposke pravico, stalno se naseliti, če se je tudi oče Serajnik na vso moč protivil temu.

Naravno je torej, da Serajnik in Tresoglav nista živela v prijateljstvu. Vidnega sovraštva ni bilo sicer med njima, ali po hladnem in redkem njunem občevanju so sklepali vsi, da si soseda nista na roko.

Šele tekoče leto se je jel Tresoglav očetu Serajniku bolj približevati; pa tudi Tresoglavka se je izkušala prikupiti svoji sosedi. Večkrat sta prišla obadva k Serajniku v vas. Ali ta ni bil tega vesel. Ugibal in premišljal je večkrat, kaj pomeni njuna nenavadna prijaznost; ali iz vsega tega si ni mogel obetati nič dobrega.

In res, Tresoglavovo prijateljstvo je imelo poseben namen.

V zadnjih letih se je bila Tresoglavova hči Almira lepo razvila. Dekletu je kaj dobro ugajalo življenje v zdravi Rožni dolini. Kakor roža je rastla in se razcvetela. Kazala pa se je v njej prava Italijanka.

Medtem ko je bila Zalika velike postave, šibke rasti in ravna kakor sveča, je bila Almira manjša, a vendar tako primerna svoji rasti, da nisi pogrešal skladnosti na njej. Bila je gibčna, šaljiva in šegava; Zalika pa bolj resna, častitljiva in dostojna. Zaliki je dajalo visoko čelo nekaj vzvišenega in moškega. Njeno veliko modro oko je gledalo mirno in zaupno. S svojim nežnim pogledom je očaralo Miklovo dekle človeka. Z glave sta ji viseli dve dolgi, zlatolasi kiti, in vse se je čudilo njenim, kakor svila tankim in lepim lasem. Če je Zalika v nedeljo ali praznik oblekla narodno slovensko nošo: lepe čevljice, bele nogavice, kratko modro krilo, črno jopico s srebrom in zlatom obšito, na glavi pa dragocen šapelj, izpod katerega so gledale njene velike modre oči: tedaj je bila res kras vseh deklet v Rožni dolini.

Posebno vrednost pa je dajala Zalini lepoti njena dekliška čednost in pobožnost; zakaj naše slovensko dekle si ni bilo v svesti svoje lepote. Tembolj pa jo je kazala Almira in se ob vsaki priliki ponašala z njo. Almirine velike obrvi, globoke oči, črni lasje so sicer kaj lepo pristojali bolj črnikastemu obrazu, ali v vsem se je kazala lahkoživost in raztresenost. Na Zalinem obličju in v njenih očeh pa je kraljeval mir, nedolžnost in dekliška resnoba.

(Dalje prihodnjič)

„Otroški dan" 1978 v Šmihelu odličen prikaz dela mladine

(Nadaljevanje s 1. strani)

berka pod vodstvom kaplana Valentiniča, nato so še predvajali ples „Saša". Skupinam so se pridružili še fantje iz Šentilja. Ob instrumentalni spremljavi so zapeli „Barčica po morju plava" in „Moj očka ima".

Janko Tolmajer je pripeljal svoj zborček iz Žavbeka. Nastopili so z dvema pesmima: „Lipa zelenela je" in „Šustar je srako klal". Otroci iz Vogrč so gledalce presenetili s pisanimi narodnimi nošami. Župnik Zaletel je kratko razložil, da so v skupini zastopane vse slovenske narodne noše, od prekmurske do ziljske. Kulturni spored so zaključili otroci iz Bilčovsa. S kratkim prizorčkom in pesmimi so pokazali, kako se otroci pripravljajo na materinski dan.

Na vrsti so bile športne tekme in vsi nastopajoči ter velika množica gledalcev so se podali čez grič na drugi konec Šmihela, na nogometno igrišče, kjer so reditelji pripravili vse potrebno za tekmovanja v treh panogah: tek na 60 m, met žogic in skakanje v vrečah.

Srečni zmagovalci so se postavili na podest: Bojana Kušej iz Šmihela (8 do 10 let), Doroteja Olip iz Sel (10 do 12 let), Andi Grm iz Pliberka (12 do 14 let) ter Peter Pogorevčnik (10 do 12 let), Pavel Komar (8 do 10 let), in Jožefina Slapnik (12 do 14 let), vsi iz Kazaz. Dobili se lepe pokale, ki so jih darovali za prve vsake starostne skupine škof dr. Köstner, prelat Zechner, dekana Srienc in mons. dr. Hornböck, prošt Brumnik ter občina Pliberk. Tisti, ki so se mogli uvrstiti na druga oz. tretja mesta, so dobili knjižne nagrade.